ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Ιουλίου 1999

σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

(Υπόθεση IV/36.888 — Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου 1998)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(1999) 2295]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2000/12/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1216/1999 [2], και ιδίως το άρθρο 15 παράγραφος 2,

την απόφαση της Επιτροπής, της 25ης Αυγούστου 1998, περί της κίνησης διαδικασίας σχετικά με την παρούσα υπόθεση,

Έχοντας παράσχει στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση τη δυνατότητα να διατυπώσει τις απόψεις της επί των αιτιάσεων της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και με τον κανονισμό αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου [3],

Κατόπιν διαβουλεύσεων με τη συμβουλευτική επιτροπή συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Α. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

(1) Η παρούσα απόφαση αφορά τις ρυθμίσεις που εφάρμοσε η διορισμένη από το κράτος τοπική οργανωτική επιτροπή (CFO) με σκοπό την πώληση στο καταναλωτικό κοινό, κατά τα έτη 1996 και 1997, των εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου του 1998.

Β. Η CFO

(2) Η «Comité français d'organisation de la Coupe du monde de football 1998» («Γαλλική επιτροπή διοργάνωσης του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου 1998», στο εξής «CFO»), είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση την οποία συνέστησε στις 10 Νοεμβρίου 1992 η Γαλλική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (FFF), με την έγκριση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ποδοσφαιρικών Συλλόγων (FIFA). Ρητή αποστολή της CFO ήταν η πραγματοποίηση όλων των ενεργειών που ήσαν αναγκαίες για την από τεχνική και επιμελητειακή άποψη οργάνωση του τελικού γύρου του παγκόσμιου κυπέλλου ποδοσφαίρου του 1998 στη Γαλλία, τηρουμένων των διαφόρων διαδικαστικών περιορισμών που έχει θεσπίσει η FIFA.

[1] ΕΕ 13 της 21.2.1962, σ. 204/62.
[2] ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 5.
[3] ΕΕ 127 της 20.8.1963, σ. 2268/63.

Γ. ΤΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

(3) 32 εθνικές ομάδες ποδοσφαίρου από ολοκληρο τον κόσμο έλαβαν μέρος στον τελικό γύρο του παγκόσμιου πρωταθλήματος ποδοσφαίρου του 1998. Είχε προηγηθεί, το 1997, η ολοκλήρωση των προκριματικών αγώνων, με τη συμμετοχή 172 αντιπροσωπευτικών ομάδων. Τόσο η Βραζιλία, η οποία ήταν η νικήτρια του προηγούμενου πρωταθλήματος του 1994, όσο και η Γαλλία, η οποία θα φιλοξενούσε τον τελικό γύρο του πρωταθλήματος, είχαν απαλλαγεί από την υποχρέωση πρόκρισης και συνεπώς δεν έλαβαν μέρος στους προκριματικούς αγώνες.

(4) Η πρώτη φάση του τελικού γύρου ξεκίνησε στις 10 Ιουνίου 1998 με την ταξινόμηση των ομάδων σε οκτώ ομίλους. Κάθε όμιλος αποτελείτο από τέσσερις ομάδες. Η σύνθεση των ομίλων καθορίστηκε με ειδική κλήρωση, που πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 1997. Κάθε ομάδα έπαιξε τρεις συνολικά αγώνες εναντίον των υπολοίπων ομάδων του ομίλου της.

(5) Οι ομάδες οι οποίες κατετάγησαν πρώτες ή δεύτερες σε καθέναν από τους οκτώ ομίλους της πρώτης φάσης προκρίθηκαν στη δεύτερη φάση. Συνεπώς, στη δεύτερη φάση μετείχαν 16 ομάδες, και ο πρώτος γύρος της φάσης αυτής ήταν γνωστός ως «Γύρος των 16». Ακολούθησαν τέσσερις προημιτελικοί αγώνες, δύο ημιτελικού, ένας αγώνας για την κατάταξη στην 3η και 4η θέση («μικρός τελικός») και, τέλος, στις 12 Ιουλίου 1998, ο μεγάλος τελικός του παγκόσμιου κυπέλλου.

(6) Οι αγώνες του τελικού γύρου του παγκόσμιου κυπέλλου ποδοσφαίρου διεξήχθησαν σε δέκα στάδια, σε διάφορα σημεία της Γαλλίας. Καθένας από τους αγώνες μίας ομάδας κατά την πρώτη φάση διεξήχθη και σε διαφορετικό στάδιο. Κατά τη CFO, με τον τρόπο αυτό εξασφαλιζόταν ότι κάθε στάδιο θα φιλοξενούσε τουλάχιστον δύο ομάδες που θα κατατάσσονταν πρώτες στον όμιλό τους κατά την πρώτη φάση. Όσον αφορά τους αγώνες της δεύτερης φάσης, καθένα από τα δέκα στάδια του παγκόσμιου κυπέλλου φιλοξένησε τουλάχιστον έναν αγώνα του «Γύρου των 16» ή έναν προημιτελικό αγώνα.

Δ. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

(7) Η FIFA είναι κάτοχος όλων των δικαιωμάτων που σχετίζονται με τα πρωταθλήματα του Παγκόσμιου Κυπέλλου και συνεπώς είναι αυτή που θεσπίζει τους κανονισμούς που διέπουν το γενικό οργανωτικό πλαίσιο των αγώνων, τόσο κατά τον προκριματικό γύρο όσο και κατά τον τελικό γύρο. Αναφορικά με τις οργανωτικές ρυθμίσεις που θα ίσχυαν για τον τελικό γύρο του παγκόσμιου κυπέλλου ποδοσφαίρου του 1998, η FIFA εξέδωσε κανονισμούς οι οποίοι προέβλεπαν ότι, με την επιφύλαξη της έγκρισης των συνολικών ρυθμίσεων από τη FIFA [4], η CFO ήταν υπεύθυνη για όλα τα ζητήματα που αναφέρονταν στην τιμή, τη διάθεση και την πώληση των εισιτηρίων των αγώνων του τελικού γύρου [5].

Ε. ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ — ΓΕΝΙΚΑ

(8) Συνολικά, η CFO διέθεσε 2 666 500 περίπου εισιτήρια τα οποία επρόκειτο να διανεμηθούν μεταγενέστερα, είτε απευθείας, είτε μέσω δικτύων πώλησης βάσει επίσημης εξουσιοδότησης. Η διάθεση των εισιτηρίων έγινε ως εξής:

— 28,12 % διατέθηκαν από τη CFO στο καταναλωτικό κοινό
— 23,33 % διατέθηκαν στο καταναλωτικό κοινό από εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου
— 6,58 % διατέθηκαν στο καταναλωτικό κοινό παγκοσμίως από εξουσιοδοτημένα ταξιδιωτικά πρακτορεία
— 13,48 % διατέθηκαν από τη CFO σε μέλη της «Famille du Football Français» [6]
— 13,15 % διατέθηκαν από τη CFO σε χορηγούς
— 7,51 % διατέθηκαν από τη CFO ως προϊόντα δηλωτικά κύρους ή φιλοξενίας, κυρίως προς πελάτες από τον χώρο των επιχειρήσεων
— 4,07 % διατέθηκαν από τη CFO για ποικίλους σκοπούς [7]
— 2,86 % διατέθηκαν από τη CFO σε συνεταιρισμούς
— 0,70 % διατέθηκαν σε άτομα με ειδικές ανάγκες
— 0,20 % απούλητα εισιτήρια.

(9) Τα έσοδα από τις πωλήσεις εισιτηρίων αντιπροσώπευαν το 60 % των συνολικών εσόδων της CFO.

ΣΤ. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ

(10) Συνολικά, 1 547 300 εισιτήρια για όλους τους αγώνες του τελικού γύρου διετέθησαν αποκλειστικά για να πωληθούν στο καταναλωτικό κοινό. Τα εισιτήρια αυτά αντιστοιχούν στο 58,03 % του συνόλου των διανεμηθέντων εισιτηρίων. Περιλαμβάνονται οι πωλήσεις εισιτηρίων από τη CFO (28,12 %), από εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου που ανήκουν στη FIFA (23,33 %) και από επισήμως εξουσιοδοτημένα ταξιδιωτικά πρακτορεία σε ολόκληρο τον κόσμο (6,58 %), συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιωτικών πρακτορείων που πούλησαν εισιτήρια εντός Ευρώπης.

[4] Η έγκριση αυτή δεν κάλυπτε, ωστόσο, τις υπό εξέταση ρυθμίσεις στις οποίες αναφέρεται η παρούσα απόφαση.
[5] Βλέπε το άρθρο 34 του κανονισμού της FIFA για το «Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA» της 31ης Μαΐου 1995.
[6] Απαρτίζεται από κατόχους αδειών ποδοσφαίρου και μέλη συλλόγων στη Γαλλία.
[7] Παραδείγματος χάρη, σε εμπορικούς συνεταίρους της CFO, τοπικές γαλλικές αρχές και προγράμματα νεότητας.

(11) Τα εισιτήρια πουλήθηκαν στο καταναλωτικό κοινό είτε ένα προς ένα, είτε σε δεσμίδες των πέντε ή έξι αυτοτελών εισιτηρίων, οι οποίες διετέθησαν στην αγορά με την επωνυμία «Pass France 98». Η παρούσα απόφαση αφορά αποκλειστικά και μόνο τις ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν για την πώληση κατά το 1996 και 1997 από τη CFO μεμονωμένων εισιτηρίων καθώς και δεσμίδων Pass France 98 για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκοσμίου Κυπέλλου.

Ταξινόμηση των πωλήσεων

(12) Η γενική ταξινόμηση των πωλήσεων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τόσο πριν, όσο και μετά την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997, μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

Πίνακας 1

Πωλήσεις εισιτηρίων για τους αγώνες του Παγκοσμίου Κυπέλλου στο ευρύ κοινό

	Ποσότητα	% (1)
Πωλήσεις της CFO πριν από τις 4.12.1997 προς καταναλωτές δηλώσαντες διεύθυνση στη Γαλλία:		
— Pass France 98	393 200 (2)	14,75 %
— Μεμονωμένα εισιτήρια	181 000	6,79 %
Πωλήσεις της CFO μετά τις 4.12.1997 προς καταναλωτές δηλώσαντες διεύθυνση στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο:		
— Μεμονωμένα εισιτήρια	175 500	6,58 %
Πωλήσεις εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου μετά τις 4.12.1997 (3):		
— Μεμονωμένα εισιτήρια	622 150	23,33 %
Πωλήσεις εξουσιοδοτημένων ταξιδιωτικών πρακτορείων μετά τις 4.12.1997 (3):		
— Μεμονωμένα εισιτήρια	175 450	6,58 %
Σύνολο	1 547 300	58,03 %

(1) Τα στοιχεία που παρατίθενται αντιστοιχούν στο ποσοστό του συνολικού αριθμού εισιτηρίων που διανεμήθηκαν ή πουλήθηκαν για όλους τους αγώνες του τελικού γύρου.

(2) Πρόκειται για τον συνολικό αριθμό των επιμέρους εισιτηρίων που πουλήθηκαν υπό τη μορφή δεσμίδων «Pass France 98».

(3) Τα στοιχεία αναφέρονται στις πωλήσεις παγκοσμίως.

Χρονοδιάγραμμα των πωλήσεων

(13) Οι συγκεκριμένες ημερομηνίες και η χρονική ακολουθία των πωλήσεων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό από τα διάφορα επίσημα δίκτυα διανομής έχουν ως εξής:

27 Νοεμβρίου 1996 — 27 Μαΐου 1997: 393 200 εισιτήρια πουλήθηκαν υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98 απευθείας από τη CFO στο καταναλωτικό κοινό, και συγκεκριμένα σε άτομα που ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία. Το σύνολο των δεσμίδων Pass France 98 είχε πουληθεί μέχρι τις 27 Μαΐου 1997.

18 Σεπτεμβρίου — 18 Οκτωβρίου 1997: Τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση στη CFO για την απόκτηση 181 000 μεμονωμένων εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς, του ημιτελικούς, του αγώνα για την 3η και 4η θέση («μικρός τελικός») και για τον μεγάλο τελικό.

Από τις 4 Δεκεμβρίου 1997 και μετά (ημερομηνία κλήρωσης των ομίλων): Μετά την κλήρωση των ομίλων, η FIFA διένειμε μεταξύ των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου μεμονωμένα εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου. Λίγον χρόνο μετά, οι εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου άρχισαν να πωλούν στο καταναλωτικό κοινό εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης φάσης. Το μεγαλύτερο μέρος των εισιτηρίων για τους αγώνες της δεύτερης φάσης πουλήθηκε από τις εθνικές ομοσπονδίες κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής τον τελικού γύρου, οπότε ήταν ήδη γνωστό ποιες ομάδες θα συναγωνίζονταν στη δεύτερη φάση. Συνολικά, 622 150 εισιτήρια για όλους τους αγώνες του τελικού γύρου διετέθησαν σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου παγκοσμίως. Ο αριθμός των εισιτηρίων δεν ήταν ο ίδιος για όλες τις ομοσπονδίες.

Από τις 15 Δεκεμβρίου 1997 και μετά: Μεμονωμένα εισιτήρια για αγώνες του τελικού γύρου διετέθησαν σε εξουσιοδοτημένα ταξιδιωτικά πρακτορεία τα οποία είχαν το δικαίωμα να πωλούν εισιτήρια εντός της γεωγραφικής ζώνης που καλύπτει η UEFA ([8]) (στο εξής τα εν λόγω ταξιδιωτικά πρακτορεία καλούνται «ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία») ([9]). Επί του συνολικού αριθμού εισιτηρίων που διετέθησαν σε εξουσιοδοτημένα ταξιδιωτικά πρακτορεία παγκοσμίως, 79 150 περίπου εισιτήρια διετέθησαν αρχικά από τη CFO σε ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία. Η CFO διέθεσε και άλλα εισιτήρια σε ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά γραφεία μετά την επιστροφή, σε μεταγενέστερο χρόνο, απούλητων εισιτηρίων από τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου. Η συμπληρωματική αυτή διάθεση αύξησε το συνολικό μερίδιο των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων κατά 25 % περίπου.

Από τις 22 Απριλίου 1998 και μετά: Η CFO πούλησε απευθείας στο καταναλωτικό κοινό 175 500 μεμονωμένα εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης φάσης και του «Γύρου των 16». Οι αγοραστές έπρεπε να δηλώσουν μία διεύθυνση στον ΕΟΧ.

Πώληση εισιτηρίων «στα τυφλά» στο καταναλωτικό κοινό

(14) Πριν από την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997 ήταν αδύνατο να γνωρίζει κανείς τη σύνθεση των οκτώ ομίλων της πρώτης φάσης. Κατ' επέκταση, δεν ήταν γνωστό ποιες ομάδες θα συμμετείχαν στους επιμέρους αγώνες της φάσης αυτής. Επομένως, τα μόνα γνωστά στοιχεία για τον κάθε αγώνα ης πρώτης φάσης ήταν η ημερομηνία και ο τόπος διεξαγωγής. Αναφορικά, τώρα, με όλους τους αγώνες αποκλεισμού της δεύτερης φάσης, οι ομάδες που θα μετείχαν σε αυτούς έγιναν γνωστές μόλις μετά την ολοκλήρωση των αντίστοιχων αγώνων κατά την αμέσως προηγούμενη φάση.

(15) Συνεπώς, αν εξαιρέσει κανείς τον εναρκτήριο αγώνα, στον οποίον θα συμμετείχε οπωσδήποτε η Βραζιλία ως νικήτρια του προηγούμενου τελικού γύρου του παγκοσμίου κυπέλλου το 1994, οι καταναλωτές οι οποίοι αγόραζαν εισιτήρια για αγώνες της πρώτης φάσης πριν από την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997 ενεργούσαν —κατά το κοινώς λεγόμενο— «στα τυφλά», υπό την έννοια ότι κατά το χρόνο αγοράς του εισιτηρίου δεν γνώριζαν την ταυτότητα των αντιπάλων ομάδων.

(16) Σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις εισιτηρίων για τους αγώνες της δεύτερης φάσης, οι καταναλωτές οι οποίοι αγόρασαν εισιτήρια πριν από την ολοκλήρωση των αντίστοιχων αγώνων της αμέσως προηγούμενης φάσης ενήργησαν ομοίως «στα τυφλά»

Συνέπειες της κλήρωσης των ομίλων της 4ης Δεκεμβρίου 1997

(17) Στις 4 Δεκεμβρίου 1997 πραγματοποιήθηκε η κλήρωση των ομίλων, με αποτέλεσμα να γίνει γνωστή στο καταναλωτικό κοινό η ταυτότητα των ομάδων που θα συναγωνίζονταν μεταξύ τους σε όλους τους αγώνες της πρώτης φάσης. Η κλήρωση προκάλεσε έντονη αύξηση του ενδιαφέροντος για τη διοργάνωση σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα αύξηση της ζήτησης για τα εισιτήρια συγκεκριμένων αγώνων. Οι ποσοστώσεις που αναλογούσαν σε ορισμένες εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου βάσει των αποφάσεων της FIFA δεν επαρκούσαν για την κάλυψη της αυξημένης αυτής ζήτησης.

Ζ. ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ CFO ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ

Πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98

(18) Οι δεσμίδες Pass France 98 αποτελούνταν από πέντε ή έξι αυτοτελή εισιτήρια αγώνων. Με εξαίρεση τους αγώνες που θα διεξάγονταν σε τρία από τα δέκα στάδια ποδοσφαίρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου, κάθε δεσμίδα Pass France 98 παρείχε στον κάτοχό της το δικαίωμα να παρακολουθήσει τους αγώνες που θα διεξάγονταν σε ένα συγκεκριμένο στάδιο. Ειδικότερα, το δικαίωμα αυτό αφορούσε όλους τους αγώνες της πρώτης φάσης της διοργάνωσης, καθώς και έναν από τους αγώνες του «Γύρου των 16» ([10]). Η διεξαγωγή των αγώνων της πρώτης φάσης και του «Γύρου των 16» κάλυψε χρονικό διάστημα το οποίο κυμάνθηκε από τις 13 έως τις 20 ημέρες, ανάλογα με τον τόπο διεξαγωγής.

(19) Στην πραγματικότητα, οι δεσμίδες Pass France 98 διετέθησαν στην αγορά και πουλήθηκαν αποκλειστικά από τη CFO προς μέλη του καταναλωτικού κοινού που ήταν σε θέση να δηλώσουν κάποια διεύθυνση στη Γαλλία. Οι πωλήσεις των δεσμίδων πραγματοποιήθηκαν πολύν καιρό πριν από την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997, δηλαδή πριν γίνει γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα συμμετείχαν στους επιμέρους αγώνες της πρώτης φάσης. Η CFO θεώρησε αναγκαία την πώληση δεσμίδων Pass France 98 πριν από την κλήρωση των ομίλων, προκειμένου να εξασφαλισθεί με τον τρόπο αυτό στο μέτρο του δυνατού ότι όλοι οι αγώνες της πρώτης φάσης και του «Γύρου των 16» θα διεξάγονταν ενώπιον κατάμεστων σταδίων, ανεξάρτητα από το ποιες θα ήταν οι συναγωνιζόμενες ομάδες, αλλά και προκειμένου να εξασφαλίσει η CFO κάποια χρήματα που της ήταν απαραίτητα ενόψει της διεξαγωγής της διοργάνωσης.

(20) Από τις 27 Νοεμβρίου 1996 μέχρι τις 27 Μαΐου 1997 η CFO πούλησε συνολικά στο καταναλωτικό κοινό 393 200 «τυφλά» εισιτήρια υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98. Τα εισιτήρια αυτά αντιστοιχούν στο 15 % περίπου του συνολικού αριθμού εισιτηρίων που ήταν διάθέσιμα για τους αγώνες του τελικού γύρου και στο 6 % των συνολικών εσόδων της CFO από πωλήσεις εισιτηρίων. Τα ποσοστά κυμαίνονταν ανάλογα με το στάδιο, αλλά ένα ποσοστό μεταξύ 71 % και 91 % επί του συνόλου των δεσμίδων Pass France 98 που πουληθηκαν από τη CFO αγοράστηκε από μέλη του καταναλωτικού κοινού που κατοικούσαν είτε στον γαλλικό νομό στον οποίον βρισκόταν το εκάστοτε στάδιο, είτε σε όμορους νομούς.

Πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων

(21) Η CFO πούλησε μεμονωμένα εισιτήρια στο καταναλωτικό κοινό σε δύο ξεχωριστές φάσεις:

([8]) Η UEFA («Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Συλλόγων») διοργανώνει διάφορα πρωταθλήματα ποδοσφαίρου στην Ευρώπη. Στα μέλη του περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, όλες οι εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

([9]) Πρόκειται για εισιτήρια αποκλειστικά για αγώνες στους οποίους θα συμμετείχε μία τουλάχιστον αντιπροσωπευτική ομάδα προερχόμενη από τη ζώνη της UEFA.

([10]) Οι δεσμίδες «Pass France 98» που αφορούσαν τους αγώνες που θα διεξάγονταν στο στάδιο Saint-Denis δεν παρείχαν στον κάτοχό τους το δικαίωμα να παρακολουθήσει τον εναρκτήριο αγώνα της διοργάνωσης. Οι δεσμίδες οι οποίες αφορούσαν τους αγώνες που θα διεξάγονταν στη Λυόν και τη Νάντη, παρείχαν δικαίωμα πρόσβασης μόνο στο σύνολο των αγώνων της πρώτης φάσης, δεδομένου ότι κανένας από τους αγώνες του «Γύρου των 16» δεν επρόκειτο να διεξαχθεί στα στάδια των συγκεκριμένων πόλεων.

Πρώτη φάση (από τις 18 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 1997)

(22) Κατά την πρώτη φάση των πωλήσεων, η CFO κάλεσε τους καταναλωτές που ήταν σε θέση να δηλώσουν κάποια διεύθυνση στη Γαλλία να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για 181 000 περίπου εισιτήρια τα οποία αφορούσαν τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό τελικό και τον μεγάλο τελικό.

(23) Οι αιτήσεις για τα συγκεκριμένα εισιτήρια έπρεπε να υποβληθούν στη CFO μεταξύ της 18ης Σεπτεμβρίου 1997 και της 18ης Οκτωβρίου 1997. Υποβλήθηκαν γύρω στις 1 043 000 αιτήσεις, και ακολούθησε κλήρωση, στις 19 Δεκεμβρίου 1997, η οποία έκρινε και το ποιοι θα αποκτούσαν τα εισιτήρια. Οι πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων κατά το 1997 ισοδυναμούσαν με το 7 % τόσο του συνολικού αριθμού εισιτηρίων που ήταν διαθέσιμα για τους αγώνες του τελικού γύρου, όσο και των συνολικών εσόδων της CFO από πωλήσεις εισιτηρίων.

Δεύτερη φάση (από τις 22 Απριλίου 1998 και μετά)

(24) Κατά τη δεύτερη φάση των πωλήσεων, η οποία άρχισε στις 22 Απριλίου 1998, η CFO πούλησε 175 500 περίπου μεμονωμένα εισιτήρια σε καταναλωτές οι οποίοι ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στον ΕΟΧ. Τα εισιτήρια αυτά αφορούσαν όλους τους αγώνες της πρώτης φάσης και του «Γύρου των 16» (αλλά όχι τον εναρκτήριο αγώνα). Κατά τον χρόνο πραγματοποίησης των συγκεκριμένων πωλήσεων, ήταν ήδη γνωστή η ταυτότητα όλων των ομάδων που θα συμμετείχαν στους αγώνες της πρώτης φάσης, ενώ οι ομάδες που θα μετείχαν στον εκάστοτε αγώνα του «Γύρου των 16» συγκαταλέγονταν σε κατάλογο με οκτώ το πολύ ομάδες οι οποίες μετείχαν στην πρώτη φάση της διοργάνωσης.

(25) Για λόγους ασφαλείας, ποσοστό όχι μεγαλύτερο από το 10 % περίπου των εισιτηρίων που πουλήθηκαν από τη CFO κατά τη δεύτερη αυτή φάση των πωλήσεων επιτρεπόταν να περιέλθει σε οπαδούς των ομάδων που θα συμμετείχαν στον εκάστοτε αγώνα, λαμβανομένου υπόψη που περιορισμένου αριθμού θέσεων που απέμεναν ακόμη τότε για να πουληθούν σε μη ουδέτερους θεατές (βλέπε σημείο 57). Όλα τα υπόλοιπα εισιτήρια πουλήθηκαν κατ' αποκλειστικότητα σε θεατές που υποτίθεται ότι ήταν ουδέτεροι και οι οποίοι μπορούσαν να καταλάβουν θέσεις κρατημένες ειδικά για τη συγκεκριμένη κατηγορία θεατών.

(26) Το 45 % περίπου των εισιτηρίων που διετέθησαν κατά τη δεύτερη αυτή φάση των πωλήσεων αγοράστηκε από καταναλωτές προερχόμενους μεν από τον ΕΟΧ αλλά έχοντες δηλώσει διεύθυνση εκτός Γαλλίας. Το 38 % περίπου του συνόλου των πωληθέντων εισιτηρίων αγοράστηκε από καταναλωτές από χώρες οι εθνικές ομάδες των οποίων είχαν προκριθεί στον τελικό γύρο του Κυπέλλου ([11]).

Η. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ ΑΠΟ ΑΛΛΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

(27) Η CFO διέθεσε ορισμένα εισιτήρια σε ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία και σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου, που τα πούλησαν όλα αυτοτελώς μετά την κλήρωση των ομίλων της 4ης Δεκεμβρίου 1997, οπότε και έγινε γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα συμμετείχαν σε καθέναν από τους αγώνες της πρώτης φάσης. Συνεπώς, κανένα από τα δύο αυτά δίκτυα διανομής δεν πούλησε στο καταναλωτικό κοινό δεσμίδες Pass France 98.

Πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό από ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία

Επιλογή των ταξιδιωτικών πρακτορείων

(28) Στις 11 Ιουνίου 1997, έπειτα από συναντήσεις με την Επιτροπή τον Μάρτιο του 1997, η CFO υπέβαλε κοινοποίηση σχετικά με το σύστημα που επροτίθετο να εφαρμόσει για να επιλέξει τα ταξιδιωτικά πρακτορεία που θα εξουσιοδοτούνταν να πωλήσουν εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου στη γεωγραφική ζώνη που καλύπτει η UEFA (στην οποία ανήκουν μεταξύ άλλων όλες οι χώρες του ΕΟΧ). Λόγω του υποτιθέμενου επείγοντος χαρακτήρα της κοινοποίησης και κατόπιν αξιολόγησης των επιμέρους προτάσεων της CFO από μέρους της Επιτροπής, οι σχετικές ρυθμίσεις εγκρίθηκαν με διοικητική επιστολή της 30ής Ιουνίου 1997.

(29) Μολονότι στην κοινοποίηση εξηγούνταν σε γενικές γραμμές οι ρυθμίσεις που θα εφαρμόζονταν για την πώληση εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου εν γένει, η CFO ουδέποτε κατέστησε γνωστή στην Επιτροπή την πρόθεσή της να εφαρμόσει τις ρυθμίσεις που αποτελούν αντικείμενο εξέτασης στην παρούσα απόφαση.

(30) Στις 24 Νοεμβρίου 1997, η CFO ανακοίνωσε προς τον τύπο ότι 17 ταξιδιωτικά πρακτορεία είχαν εξουσιοδοτηθεί να πωλήσουν εισιτήρια σε ολόκληρο τον κόσμο. Σε πέντε εξ αυτών είχε παραχωρηθεί το αποκλειστικό δικαίωμα να πωλήσουν εισιτήρια στην επικράτεια της UEFA.

Πωλήσεις της CFO σε ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία

(31) Τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία παράγγειλαν τον μέγιστο αριθμό εισιτηρίων που είχε αρχικά θέσει στη διάθεσή τους η CFO, και συγκεκριμένα 79 150 περίπου εισιτήρια συνολικά. Αργότερα, η CFO έθεσε και άλλα εισιτήρια στη διάθεση των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων, με αποτέλεσμα η ανωτέρω αρχική συμμετοχή τους να αυξηθεί κατά 25 % περίπου.

Παραγγελίες δεσμίδων Pass France 98

(32) Με την ιδιότητα του διανομέα του συνόλου των εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου, η CFO παρέσχε στα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία τη δυνατότητα να αγοράσουν 100 δεσμίδες Pass France 98 για αγώνες που επρόκειτο να διεξαχθούν σε καθένα από τα δέκα στάδια του Παγκόσμιου Κυπέλλου. Αν συνυπολογισθούν όλα τα στάδια μαζί, κάθε ευρωπαϊκό ταξιδιωτικό πρακτορείο μπορούσε να λάβει με τον τρόπο αυτό το πολύ 5 500 περίπου μεμονωμένα εισιτήρια. Τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία ήταν εύθερα να αποφασίσουν για το χρόνο παραγγελίας των δεσμίδων, δηλαδή πριν ή μετά την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997.

([11]) Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται από τη CFO σε επιστολή της με ημερομηνία 4 Ιουνίου 1998 (παράρτημα 3), η οποία εστάλη ως απάντηση στην επίσημη αίτηση της Επιτροπής, με ημερομηνία 15 Μαΐου 1998, για την υποβολή πληροφοριακών στοιχείων.

(33) Μέχρι τον χρόνο της παραχώρησης της σχετικής εξουσιοδότησης και πολύν καιρό μετά την ολοκλήρωση των πωλήσεων των δεσμίδων Pass France 98 από μέρους της CFO, τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά γραφεία είχαν ήδη δηλώσει στη CFO ότι σκόπευαν να παραγγείλουν τον μέγιστο αριθμό εισιτηρίων που θα τους διετίθεντο με τη μορφή δεσμίδων Pass France 98 μετά την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997. Επρόκειτο για 27 500 περίπου εισιτήρια συνολικά. Κατά συνέπεια, παρά το γεγονός ότι τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία μπορούσαν να είχαν παραγγείλει και πουλήσει εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης φάσης πριν από την κλήρωση των ομίλων, το σύνολο των εισιτηρίων αυτών διετέθησαν προς πώληση στο καταναλωτικό κοινό σε χρόνο κατά του οποίου ήταν πλέον γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα συμμετείχαν στους αγώνες της πρώτης φάσης.

(34) Κάθε ευρωπαϊκό ταξιδιωτικό πρακτορείο είχε το δικαίωμα να πουλήσει αυτοτελώς, δηλαδή ένα προς ένα, τα εισιτήρια που περιελάμβανε η κάθε δεσμίδα Pass France 98. Πράγματι, τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία προτίμησαν να πουλήσουν με τον τρόπο αυτό όλα τα εισιτήρια που τους είχαν διατεθεί υπό μορφή δεσμίδων.

Παραγγελίες μεμονωμένων εισιτηρίων

(35) Πέραν των παραγγελιών για δεσμίδες Pass France 98, η CFO παρέσχε στα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία τη δυνατότητα να αγοράσουν αυτοτελή εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης και της δεύτερης φάσης. Πράγματι, καθένα από τα πέντε εξουσιοδοτημένα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία παράγγειλε τον μέγιστο αριθμό μεμονωμένων εισιτηρίων που είχε προσφερθεί αρχικά από τη CFO για τους αγώνες της πρώτης και της δεύτερης φάσης. Οι παραγγελίες όλων μαζί των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων αφορούσαν συνολικά 33 950 και 17 700 μεμονωμένα εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης και της δεύτερης φάσης αντιστοίχως.

Πωλήσεις εισιτηρίων από τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία

(36) Τα περισσότερα από τα εισιτήρια για τους αγώνες της πρώτης και της δεύτερης φάσης τα οποία διετέθησαν προς πώληση στο καταναλωτικό κοινό από τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία πουλήθηκαν ως μέρος ενός ευρύτερου «πακέτου» το οποίο περιελάμβανε, πέραν του ίδιου του εισιτηρίου, και την παροχή ορισμένων άλλων υπηρεσιών, π.χ. πρόσβαση σε υποδομές φιλοξενίας. Επίσης, σε σχέση με συγκεκριμένους αγώνες, το πακέτο περιελάμβανε επιπλέον τη διαμονή και τη μεταικίνηση του φιλάθλου. Συνεπώς, στην καταβλητέα τιμή περιλαμβανόταν όχι μόνο το κόστος του εισιτηρίου αλλά και το κόστος παροχής των παρεπόμενων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να αυξάνεται σημαντικά η συνολική οικονομική επιβάρυνση των καταναλωτών που επιθυμούσαν να αγοράσουν εισιτήρια από ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία. Η απόφαση κάθε ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού πρακτορείου να πουλήσει τα εισιτήρια των αγώνων σε συνδυασμό με άλλες, παρεπόμενες, υπηρεσίες ελήφθη ελεύθερα και χωρίς καμία ανάμειξη της CFO.

Πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό από εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου

(37) Η FIFA διέθεσε κατά τη διακριτική της ευχέρεια στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου έναν αριθμό μεμονωμένων εισιτηρίων για να τα πουλήσουν στο καταναλωτικό κοινό. Η FIFA κράτησε για ιδίαν χρήση ποσοστό έως 20 % όλων των διαθέσιμων εισιτηρίων (δεν περιλαμβάνονται τα θεωρεία των επίσημων καλεσμένων και τα «εισιτήρια γοήτρου»), με την πρόθεση να τα διαθέσει στη συνέχεια στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου. Γεγονός είναι ότι η CFO διέθεσε στη FIFA το 25,2 % περίπου των εισιτηρίων (622 150 εισιτήρια συνολικά) για τον σκοπό αυτό.

(38) Η συντριπτική πλειονότητα των εισιτηρίων που η FIFA διέθεσε σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου πουλήθηκε στο καταναλωτικό κοινό όταν πλέον ήταν γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που επρόκειτο να συμμετάσχουν.

(39) Εκ των 622 150 εισιτηρίων που διετέθησαν στη FIFA, εκείνα τα οποία αφορούσαν αγώνες της πρώτης φάσης διανεμήθηκαν σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου σε ολόκληρο τον κόσμο μετά την κλήρωση των ομίλων στις 4 Δεκεμβρίου 1997. Ταυτοχρόνως, η FIFA διένειμε στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου μικρό ποσοστό των εισιτηρίων που τους αναλογούσαν για αγώνες της δεύτερης φάσης. Η FIFA άρχισε να διανέμει στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου τον μεγάλο όγκο των εισιτηρίων για αγώνες της δεύτερης φάσης μόλις μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της διοργάνωσης στις 26 Ιουνίου 1998, οπότε και έγινε γνωστό ποιες ομάδες θα συμμετείχαν στους διάφορους γύρους της δεύτερης φάσης.

(40) Επομένως, οι εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου πούλησαν όλα τα εισιτήρια για αγώνες της πρώτης φάσης μετά την κλήρωση των ομίλων, δηλαδή όταν ήταν ήδη γνωστό ποιες ομάδες θα συμμετείχαν στους συγκεκριμένους αγώνες. Αντιστοίχως, οι εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου στις οποίες περιήλθε σημαντικός αριθμός εισιτηρίων για τη δεύτερη φάση της διοργάνωσης [12] δεν ήταν σε θέση να πουλήσουν την πλειονότητα των εισιτηρίων αυτών στο καταναλωτικό κοινό παρά μόνο αφού είχε γίνει γνωστό ποιες ομάδες επρόκειτο να συμμετάσχουν.

(41) Στον πίνακα αριθ. 2 αναγράφονται μεταξύ άλλων οι κατά προσέγγιση αριθμοί εισιτηρίων που η FIFA διέθεσε σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου πριν από την έναρξη του τελικού γύρου της διοργάνωσης στις 10 Ιουνίου για όλους τους αγώνες της πρώτης και δεύτερης φάσης. Τα στοιχεία που αναφέρονται στα εισιτήρια της δεύτερης φάσης εκφράζουν τον μέγιστο αριθμό εισιτηρίων που οι υπόψη ομοσπονδίες θα μπορούσαν να είχαν πουλήσει στο καταναλωτικό κοινό «στα τυφλά» [13]. Για καθαρά ενδεικτικούς λόγους, ο πίνακας περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία για τους αριθμούς εισιτηρίων που η FIFA διέθεσε στις ομοσπονδίες ποδοσφαίρου της Γαλλίας, της Αγγλίας, της Ιταλίας και της Σκωτίας:

[12] Σημαντικός αριθμός εισιτηρίων διετέθη μόνο στις ομοσπονδίες οι ομάδες των οποίων είχαν προκριθεί στους αγώνες της δεύτερης φάσης. Η διάθεση των εισιτηρίων αυτών μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο αφού έγιναν γνωστές οι ομάδες που θα συμμετείχαν στους αγώνες της δεύτερης φάσης.

[13] Συνεπώς, τα στοιχεία που αναγράφονται στον πίνακα δεν περιλαμβάνουν τα εισιτήρια που διετέθησαν από τη FIFA μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της διοργάνωσης στις 26 Ιουνίου 1998.

Πίνακας 2

Διάθεση εισιτηρίων από τη FIFA σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου του ΕΟΧ πριν από τη διεξαγωγή του τελικού γύρου

	Ομοσπονδίες ΕΟΧ	Γαλλία	Αγγλία	Ιταλία	Σκωτία
Εναρκτήριος αγώνας	6 152	5	35	21	5 423 (1)
Πρώτη φάση (πλην εναρκτήριου αγώνα)	153 983	13 355	16 840	14 113	5 926
Γύρος των 16	5 000	0	320	510	5
Προημιτελικοί — τελικός	5 966	70	340	790	64
Σύνολο	169 927	13 430	17 535	14 320	11 388

(1) Η Σκωτία αντιμετώπισε τη Βραζιλία στον εναρκτήριο αγώνα και ως εκ τούτου ο αριθμός εισιτηρίων που διετέθη στην ομοσπονδία της Σκωτίας για τον συγκεκριμένο αγώνα ήταν σημαντικά μεγαλύτερος από αυτόν που διετέθη στις άλλες ομοσπονδίες.

Θ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ CFO

Πωλήσεις της CFO κατά το 1996 και 1997

(42) Πριν από την κλήρωση των ομίλων, η CFO πούλησε 574 200 εισιτήρια απευθείας στο καταναλωτικό κοινό κατά τα έτη 1996 και 1997. Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει τις πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98 (393 200), καθώς και μεμονωμένων εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό τελικό και τον μεγάλο τελικό (181 000). Η πώληση όλων αυτών των εισιτηρίων (πλην εκείνων για τον εναρκτήριο αγώνα) εγινε από τη CFO «στα τυφλά»

(43) Για να μπορούν να αγοράσουν τα συγκεκριμένα εισιτήρια οι καταναλωτές έπρεπε οπωσδήποτε να δηλώσουν διεύθυνση ταχυδρομείου στη Γαλλία στην οποία και θα παραδίδονταν τα εισιτήρια.

(44) Τον Ιανουάριο του 1998, η CFO πληροφόρησε την Επιτροπή [14] ότι το καταναλωτικό κοινό δεν ήταν υποχρεωμένο να δηλώσει γαλλική ιθαγένεια, ούτε να αποδείξει μόνιμη κατοικία στη Γαλλία προκειμένου να αγοράσει εισιτήρια απευθείας από τη CFO και ότι ο όρος που αναφέρεται πιο πάνω αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της ασφαλούς παράδοσης των εισιτηρίων. Τον Ιούνιο του 1998 [15], η CFO επικαλέστηκε έναν πρόσθετο λόγο για την επιβολή του όρου· συγκεκριμένα υποστήριξε ότι ο όρος επιβλήθηκε προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα εισιτήρια θα πωλούνταν αποκλειστικά σε «ουδέτερους» θεατές. Το επιχείρημα αυτό στηρίζεται στην απόφαση της CFO να θεωρήσει ουδέτερους όλους τους καταναλωτές οι οποίοι θα δήλωναν διεύθυνση στη Γαλλία [16].

(45) Η CFO δεν αποκόμισε κανένα οικονομικό όφελος από το γεγονός ότι οι καταναλωτές που επιθυμούσαν να αγοράσουν εισιτήρια για τους αγώνες κατά το 1996 και 1997 ήταν υποχρεωμένοι να δηλώσουν κάποια διεύθυνση στη Γαλλία. Τα έσοδα της CFO από τις πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997 ισοδυναμούν με το 8 % περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών της CFO.

Πωλήσεις εισιτηρίων από τη CFO κατά το 1998

(46) Σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων από τις 22 Απριλίου 1998 και μετά, αρχική πρόθεση της CFO ήταν να πουλήσει τα εισιτήρια αυτά κατά τρόπο παρόμοιο με εκείνον που περιγράφθηκε. Έπειτα, όμως, από παρέμβαση της Επιτροπής, η CFO ανέλαβε τη δέσμευση να πουλήσει 175 500 εισιτήρια στο καταναλωτικό κοινό υπό τον όρο ότι οι αγοραστές θα δήλωναν διεύθυνση στον ΕΟΧ [17].

Ι. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου

(47) Παρά το γεγονός ότι η FIFA διέθεσε έναν αριθμό εισιτηρίων στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου, η CFO επέβαλε στις ομοσπονδίες αυτές κάποιους όρους αναφορικά με τη μεταπώληση των εισιτηρίων («Conditions grenerales de vente», δηλαδή «Γενικοί όροι πώλησης»). Ένας από τους όρους αυτούς ήταν ότι τα εισιτήρια έπρεπε να προσφερθούν προς πώληση σε όλα τα μέλη του καταναλωτικού κοινού και ότι μόνο οι περιορισμοί που στηρίζονταν σε λόγους ασφάλειας ήταν επιτρεπτοί. Εντούτοις όμως, η CFO δεν επιχείρησε να επηρεάσει τις επιχειρηματικές αποφάσεις των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου αναφορικά με τον τρόπο πώλησης των συγκεκριμένων εισιτηρίων.

(48) Από όσα είναι σε θέση να γνωρίζει η CFO, μόνο η ομοσπονδία ποδοσφαίρου της Αγγλίας έθεσε περιορισμούς στις πωλήσεις στο καταναλωτικό κοινό, υπό την έννοια ότι επέλεξε να διαθέσει τα εισιτήρια προς πώληση αποκλειστικά και μόνο στα μέλη των διαφόρων ενώσεων οπαδών, και τούτο προκειμένου να αποτρέψει την αγορά τους από ταραχοποιά στοιχεία των ποδοσφαιρικών γηπέδων.

(14) Βλέπε την απάντηση της CFO της 27ης Ιανουαρίου 1998 στην αίτηση της Επιτροπής, της 15ης Ιανουαρίου 1998, για την υποβολή πληροφοριακών στοιχείων.

(15) Βλέπε την απάντηση της CFO της 4ης Ιουνίου 1998 στην αίτηση της Επιτροπής, της 15ης Μαΐου 1998, για την υποβολή πληροφοριακών στοιχείων.

(16) Βλέπε το στοιχείο β) στη σελίδα της επιστολής της CFO στην Επιτροπή με ημερομηνία 11 Ιουνίου 1998.

(17) Βλέπε την επιστολή της Επιτροπής προς τη CFO, της 20ής Φεβρουαρίου 1998, με την οποία την καλούσε να θέσει τέλος σε πρακτικές οι οποίες κατά την άποψη της Επιτροπής ήσαν καταχρηστικές βάσει του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ.

Ταξιδιωτικά πρακτορεία

(49) Για τις πωλήσεις εισιτηρίων από ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία, η CFO εφάρμοσε ρυθμίσεις που επέτρεπαν στο κάθε πρακτορείο να πουλήσει εισιτήρια οπουδήποτε στον ΕΟΧ, όπως ακριβώς είχε ζητηθεί από την Επιτροπή μετά την υποβολή της κοινοποίησης της CFO τον Ιούνιο του 1997 ([18]). Επιπλέον, η CFO παραχώρησε πλήρη ελευθερία στα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία όσον αφορά τον τρόπο πώλησης των εισιτηρίων και δεν επιχείρησε να επηρεάσει τις όποιες επιχειρηματικές τους αποφάσεις. Εξ όσων γνωρίζει η Επιτροπή, τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία δεν έθεσαν περιορισμούς, εδαφικούς ή άλλου είδους, στην πώληση των εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό.

ΙΑ. ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΗΤΗΡΙΩΝ ΠΟΥ ΠΟΥΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗ CFO ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΤΑ ΤΟ 1996 ΚΑΙ 1997

(50) Υπό την προϋπόθεση πάντα ότι ο υποψήφιος αγοραστής θα ήταν σε θέση να δηλώσει ταχυδρομική διεύθυνση στη Γαλλία, οι ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν από τη CFO για την απευθείας πώληση δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό κατά τα έτη 1996 και 1997 ήταν οι εξής:

α) *Έγγραφες κρατήσεις («Pass France 98» και μεμονωμένα εισιτήρια)*: Οι κρατήσεις δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων μπορούσαν να ζητηθούν εγγράφως ενώπιον της CFO. Για τα μεμονωμένα εισιτήρια που θα πωλούνταν από τη CFO με βάση τα αποτελέσματα της κλήρωσης της 19ης Δεκεμβρίου 1997, ήταν υποχρεωτική η υποβολή ειδικού εντύπου αίτησης που οι ενδιαφερόμενοι μπορούσαν να προμηθευτούν από τα υποκαταστήματα της Credit Agricole στη Γαλλία.

β) *Κρατήσεις μέσω του Minitel (μόνο γτα τις δεσμίδες Pass France 98)*: Η κράτηση των δεσμίδων μπορούσε να γίνει μέσω του τηλεματικού συστήματος Minitel, το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως στη Γαλλία. Το καταναλωτικό κοινό εκτός Γαλλίας μπορούσε να πραγματοποιήσει κρατήσεις με αυτόν τον τρόπο μόνο εάν κατέβαλε 350 γαλλικά φράγκα επιπλέον για την απόκτηση πρόσβασης στο Minitel μέσω του Ίντερνετ.

γ) *Κρατήσεις μέσω τηλεφώνου (μόνο για τις δεσμίδες Pass France 98)*: Η κράτηση των δεσμίδων μπορούσε να γίνει και τηλεφωνικώς. Ο τηλεφωνικός αριθμός που έπρεπε να καλέσει κανείς για τον σκοπό αυτό δεν ήταν προσιτός στο καταναλωτικό κοινό που επιθυμούσε ενδεχομένως να τηλεφωνήσει από γεωγραφικά σημεία εκτός της μητροπολιτικής Γαλλίας.

δ) *Κρατήσεις μέσω υποκαστημάτων της Crédit Agricole (μόνο για τις δεσμίδες Pass.France 98)*: Η κράτηση των δεσμίδων μπορούσε να γίνει με χρήση των υπηρεσιών του Minitel οι οποίες παρέχονταν σε 2 500 υποκαταστήματα της Credit Agricole σε ολοκληρη τη Γαλλία.

ΙΒ. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗ CFO ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ ΜΕΣΩ ΤΟΥ WORLD WIDE WEB

(51) Στις 6 Μαΐου 1997, η CFO εγκαινίασε μία διεύθυνση web η οποία θα χρησίμευε για την παροχή πληροφοριών και συμβουλών στο καταναλωτικό κοινό εντός και εκτός Γαλλίας για διάφορα θέματα, π.χ. για τους δυνατούς τρόπους απόκτησης των εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου.

([18]) Βλέπε την ανωτέρω παράγραφο 28.

(52) Οι πληροφορίες που παρέχονταν σε καταναλωτές εκτός Γαλλίας περιελάμβαναν τη ρητή διευκρίνιση ότι η CFO δεν επρόκειτο να πουλήσει εισιτήρια σε μη Γάλλους φιλάθλους ([19]). Οι αλλοδαποί καταναλωτές παροτρύνονταν ως εκ τούτου να επικοινωνήσουν με κάποιο εξουσιοδοτημένο ταξιδιωτικό πρακτορείο ή με την αντίστοιχη εθνική ομοσπονδία ποδοσφαίρου προκειμένου να αγοράσουν εισιτήρια για αγώνες του τελικού γύρου ([20]). Στις 6 Μαΐου 1997, οπότε εγκαινιάστηκε η σχετική διεύθυνση web, η CFO είχε ήδη πουλήσει τη συντριπτική πλειονότητα των δεσμίδων Pass France 98 σε μέλη του καταναλωτικού κοινού που ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία ([21]).

ΙΓ. ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η «Ευρωπαϊκή σύμβαση για τη βία των θεατών και την ανάρμοστη συμπεριφορά στις αθλητικές συναντήσεις και ιδιαίτερα στους ποδοσφαιρικούς αγώνες» (1985)

(53) Η διοργάνωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου άπτεται και ορισμένων ζητημάτων που αφορούν την ασφάλεια και τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη.

(54) Σχετικά με το θέμα αυτό επισημαίνεται ότι η CFO προσπάθησε να εφαρμόσει ορισμένες ρυθμίσεις ασφαλείας με τις οποίες να υλοποιούνται οι αρχές που διέπουν την «Ευρωπαϊκή σύμβαση για τη βία των θεατών και την ανάρμοστη συμπεριφορά στις αθλητικές συναντήσεις και ιδιαίτερα στους ποδοσφαιρικούς αγώνες» του 1985 (στο εξής: «η σύμβαση του 1985»). Η σύμβαση του 1985 επιτάσσει τη λήψη μέτρων με σκοπό την πρόληψη και τον έλεγχο της βίαιης ή ανάρμοστης συμπεριφοράς κατά τις αθλητικές συναντήσεις. Μεταξύ των μέτρων που μνημονεύονται στη σύμβαση του 1985 περιλαμβάνεται και ο αποτελεσματικός διαχωρισμός των αντιπάλων ομάδων οπαδών, καθώς και ο αυστηρός έλεγχος της πώλησης των εισιτηρίων του εκάστοτε αγώνα, προκειμένου ακριβώς να εξασφαλισθεί ο διαχωρισμός αυτός ([22]). Ωστόσο, η σύμβαση του 1985 δεν προσδιορίζει ποια είναι ακριβώς τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται ούτως ώστε να επιτυγχάνεται ο απαραίτητος διαχωρισμός και έλεγχος.

(55) Η CFO έλαβε επίσης υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που συμφωνήθηκαν το 1996 στο πλαίσιο της διαρκούς επιτροπής της σύμβασης του 1985 ειδικά για το θέμα του ελέγχου της πώλησης εισιτηρίων για ποδοσφαιρικούς αγώνες «υψηλού κινδύνου». Στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές επαναλαμβάνεται η σπουδαιότητα της διατήρησης αυστηρού ελέγχου επί των πωλήσεων εισιτηρίων προκειμένου να διασφαλίζεται ο διαχωρισμός των αντιπάλων ομάδων οπαδών κατά τις ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις ([23]).

([19]) Βλέπε το ζήτημα υπ' αριθμόν 10 του εγγράφου της 13ης Αυγούστου του 1998 (http://www.france98.com/english/tickets/faq.html), το οποίο έχει δημοσιευθεί στο Ίντερνετ. Η εφαρμογή των συγκεκριμένων ρυθμίσεων επιβεβαιώθηκε σε αρκετά ανακοινωθέντα προς τον τύπο της CFO, στα οποία αναφερόταν ότι οι πωλήσεις της CFO κατά τα έτη 1996 και 1997 απευθύνονταν ειδικά στο καταναλωτικό κοινό που διέμενε στη Γαλλία.

([20]) Βλέπε το έγγραφο της 31ης Αυγούστου 1998 (http://www.france98.com/english/tickets/out france.html), — που έχει δημοσιευθεί στο Ίντερνετ.

([21]) Μέχρι την 1η Απριλίου 1997 είχαν ήδη πουληθεί όλες οι δεσμίδες Pass France 98 οι οποίες αφορούσαν τα οκτώ από τα δέκα στάδια όσον θα διεξάγονταν αγώνες του τελικού γύρου. Διαθέσιμος προς πώληση παρέμενε μόνο περιορισμένος αριθμός δεσμίδων της κατηγορίας 1 για αγώνες που επρόκειτο να διεξαχθούν στο Μονπελιέ και στο Σαιντ-Ετιέν, αλλά και αυτά τα εναπομένοντα εισιτήρια είχαν ήδη πουληθεί στις 27 Μαΐου 1997.

([22]) Βλέπε το άρθρο 3 παράγραφος 4 στοιχεία β) και γ) της σύμβασης του 1985.

([23]) Συστάσεις σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον έλεγχο της πώλησης εισιτηρίων για αγώνες υψηλού κινδύνου (υιοθετήθηκαν κατά την 5η σύνοδο της διαρκούς επιτροπής της ευρωπαϊκής σύμβασης για τη βίαιη και παράνομη συμπεριφορά των φιλάθλων σε αθλητικές εκδηλώσεις και ιδίως σε αγώνες ποδοσφαίρου, του 1985) — Ειδική ομάδα εργασίας για τα πρακτικά ζητήματα (Στρασβούργο, 14 Νοεμβρίου 1996).

Ζητήματα ασφαλείας που ανακύπτουν σε σχέση με τους αγοραστές «τυφλών» εισιτηρίων

(56) Η CFO ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, κατά την άποψη των εμπειρογνωμόνων, οι «τυφλές» δεσμίδες Pass France 98 και γενικότερα τα εισιτήρια που πουλήθηκαν «στα τυφλά» αγοράστηκαν από φιλήσυχους φιλάθλους που δεν αντιπροσωπεύουν ιδιαίτερο κίνδυνο από την άποψη της ασφάλειας. Αντιθέτως, η CFO θεωρεί ότι οι πωλήσεις εισιτηρίων για αναμετρήσεις μεταξύ ομάδων των οποίων είναι γνωστή η ταυτότητα είναι γνωστό ότι προσελκύουν το ενδιαφέρον οπαδών που αντιπροσωπεύουν σημαντικά αυξημένο κίνδυνο από την άποψη της ασφάλειας ([24]).

Διαχωρισμός των οπαδών από τη CFO μέσω της πώλησης των εισιτηρίων

(57) Έχοντας κατά νου τις διατάξεις της σύμβασης του 1985, η CFO επιχείρησε να εφαρμόσει ρυθμίσεις με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι οι οπαδοί των ομάδων που θα μετείχαν στον εκάστοτε αγώνα θα κατελάμβαναν τις δύο αντίθετες άκρες των κερκίδων του σταδίου. Οι θέσεις που βρίσκονταν στις συγκεκριμένες ζώνες χαρακτηρίζονταν από τη CFO ως θέσεις «χαμηλού κινδύνου». Για τον λόγο αυτό, όλα τα εισιτήρια που διατέθηκαν σε εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου που οι ομάδες τους επρόκειτο να συμμετάσχουν στη διοργάνωση, με σκοπό τη μεταπώλησή τους στο ευρύ κοινό, αφορούσαν θέσεις χαμηλού κινδύνου. Ο γενικός κανόνας ήταν ότι οι θέσεις οι οποίες δεν θεωρούνταν ως χαμηλού κινδύνου προορίζονταν αποκλειστικά για «ουδέτερους» θεατές, για τους οποίους εθεωρείτο ως δεδομένο ότι δεν υποστήριζαν καμία από τις δύο αντίπαλες ομάδες του εκάστοτε αγώνα. Για λόγους ασφαλείας και σύμφωνα με ρυθμίσεις που έχουν εφαρμοστεί σε ανάλογες διοργανώσεις κατά το παρελθόν, η CFO θεώρησε ως ουδέτερους θεατές τα μέλη του καταναλωτικού κοινού της χώρας υποδοχής (της Γαλλίας εν προκειμένω) και κατένειμε αντιστοίχως τις θέσεις για όλους τους αγώνες του τελικού γύρου της διοργάνωσης.

Πωλήσεις της CFO κατά το 1996 και 1997

(58) Σε σχέση με τις «τυφλές» πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό που η CFO πραγματοποίησε κατά το 1996 και 1997, η CFO εξέλαβε ως ουδέτερους θεατές όλους τους καταναλωτές που ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία ([25]).

Πωλήσεις της CFO κατά το 1998

(59) Στις 22 Απριλίου 1998 ξεκίνησε η πώληση στο καταναλωτικό κοινό μεμονωμένων εισιτηρίων για τους αγώνες της πρώτης φάσης. Τότε, η ταυτότητα των αντίπαλων ομάδων ήταν ήδη γνωστή. Για τις πωλήσεις αυτές, η CFO διέκρινε μεταξύ δύο κατηγοριών υποψήφιων αγοραστών: εκείνων που δήλωναν διεύθυνση σε μία από τις δύο χώρες οι εθνικές ομάδες των οποίων μετείχαν στον εκάστοτε αγώνα και εκείνων που δήλωναν διεύθυνση σε άλλες χώρες του ΕΟΧ. Για τους υποψήφιους αγοραστές της πρώτης κατηγορίας θεωρήθηκε δεδομένο ότι ήταν οπαδοί της μίας εκ των δύο αντιπάλων ομάδων, με αποτέλεσμα να τους παραχωρηθούν εισιτήρια που αντιστοιχούσαν σε θέσεις του σταδίου προοριζόμενες αποκλειστικά για τη συγκεκριμένη κατηγορία οπαδών. Για τους υποψήφιους αγοραστές της δεύτερης κατηγορίας θεωρήθηκε δεδομένο ότι ήταν ουδέτεροι θεατές, με αποτέλεσμα να τους παραχωρηθούν θέσεις προοριζόμενες αποκλειστικά για τη συγκεκριμένη κατηγορία φιλάθλων.

Πωλήσεις ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων και εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου

(60) Για τις πωλήσεις εισιτηρίων τις οποίες πραγματοποίησαν ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία, η CFO ζήτησε από το κάθε ταξιδιωτικό πρακτορείο να της υποβάλει στοιχεία σχετικά με την υπηκοότητα των πελατών στους οποίους είχαν πουληθεί εισιτήρια, καθώς και σχετικά με την ομάδα που αυτοί υποστήριζαν. Για τις πωλήσεις εισιτηρίων που πραγματοποίησαν οι εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου, η CFO ζήτησε από όλες τις ομοσπονδίες να καταγράψουν ορισμένες πληροφορίες σχετικές με την ταυτότητα εκάστου αγοραστή, οι οποίες περιελάμβαναν το ονοματεπώνυμο του προσώπου, τη διεύθυνση, καθώς και διευκρίνιση της ομάδας την οποία υποστήριζε.

Άλλα μέτρα ασφαλείας

(61) Πέραν των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω, η CFO έλαβε και ορισμένα άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει, στο μέτρο του δυνατού, την αποτελεσματική διατήρηση της τάξης κατά τους ποδοσφαιρικούς αγώνες. Η CFO σκοπίμως δεν πούλησε 35 500 περίπου εισιτήρια, προκειμένου να είναι δυνατός, ανάλογα με τις ανάγκες, ο αυστηρός διαχωρισμός των οπαδών των αντιπάλων ομάδων. Για τον ίδιο λόγο, η CFO έλαβε επίσης μέτρα για την αποτροπή της πώλησης εισιτηρίων στη μαύρη αγορά, καθώς και της παραποίησης των εισιτηρίων.

ΙΔ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ CFO ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

(62) Κατά την διαδικασία ακροάσεων, η CFO υποστήριξε ότι στον συνολικό αριθμό εισιτηρίων που διατέθηκαν για το ευρύ κοινό περιλαμβάνονταν και 35 500 εισιτήρια τα οποία πουλήθηκαν υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98 ειδικά σε μέλη της Famille du Football Franais, καθώς και 1 850 εισιτήρια τα οποία πουλήθηκαν σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

(63) Η Επιτροπή απορρίπτει τον ισχυρισμό αυτό. Οι μεμονωμένοι καταναλωτές σε ολόκληρο τον ΕΟΧ όφειλαν να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις για να θεωρηθούν μέλη κάποιας από τις συγκεκριμένες κατηγορίες. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέπιπταν με τις προϋποθέσεις που έπρεπε να πληρούν οι καταναλωτές στις οποίες αναφέρεται η παρούσα απόφαση. Κατά συνέπεια, οι δεσμίδες Pass France 98 που προορίζονταν αποκλειστικά να πουληθούν σε μέλη της Famille du Football Français και τα μεμονωμένα εισιτήρια που είχαν κρατηθεί για να πουληθούν σε άτομα με ειδικές ανάγκες δεν είναι λογικό να συμπεριληφθούν στον αριθμό των εισιτηρίων που διατέθηκαν στο ευρύ κοινό. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο παλαιότερων επαφών της με την Επιτροπή, η ίδια η CFO έκανε πάντα διάκριση μεταξύ των πωλήσεων εισιτηρίων στο ευρύ κοινό και των πωλήσεων σε μέλη της Famille du Football Franais και σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

([24]) Βλέπε την επιστολή της CFO της 4ης Ιουνίου 1998 (σημείο 24), σε απάντηση της επίσημης αίτησης της Επιτροπής για την αποστολή πληροφοριακών στοιχείων, της 15ης Μαΐου 1998.

([25]) Βλέπε την επιστολή της CFO προς την Επιτροπή της 11ης Ιουνίου 1998 [σελίδα 3 στοιχείο β)].

II. **ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ**

Α. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 82 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 54 ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΟΧ

(64) Σύμφωνα με το άρθρο 82 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία επιχείρηση της δεσπόζουσας θέσης της εντός της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα της. Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται παραδείγματος χάρη στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δίκαιων συναλλακτικών όρων ή στον περιορισμό των αγορών επί ζημία των καταναλωτών.

Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

(65) Κάθε οντότητα η οποία αναπτύσσει δραστηριότητες οικονομικής φύσεως, ασχέτως της νομικής της μορφής, αποτελεί επιχείρηση κατά την έωοια του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 54 της συμφωνίας για του ΕΟΧ. Ως δραστηριότητα οικονομικής φύσεως νοείται κάθε δραστηριότητα, κερδοσκοπική ή μη, η οποία περιλαμβάνει οικονομικές συναλλαγές. Η CFO ήταν υπεύθυνη για τη διάθεση 2,6 εκατομμυρίων και πλέον εισιτηρίων, εκ των οποίων 1 550 000 περίπου εισιτήρια πουλήθηκαν στο καταναλωτικό κοινό. Κατά συνέπεια CFPO ανέπτυσσε δραστηριότητες οικονομικής φύσεως και πρέπει να θεωρηθεί επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Γ. ΕΞΕΤΑΣΤΕΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

(66) Για να προσδιορισθεί η εξεταστέα αγορά προϊόντος, διερευνάται κατά πόσον οι ανταγωνιστές της εκάστοτε επιχείρησης, εάν υπάρχουν, είναι σε θέση να περιορίζουν τη συμπεριφορά της και να την εμποδίζουν να ενεργεί ανεξάρτητα από ανταγωνιστικές πιέσεις. Ο προσδιορισμός της έκτασης της εξεταστέας αγοράς προϊόντος και του βαθμού στον οποίο οι επιχειρήσεις είναι ικανές να ενεργούν ανεξάρτητα στην εν λόγω αγορά προϋποθέτει διερεύνηση, μεταξύ των άλλων, του τρόπου με τον οποίον οι καταναλωτές ενδέχεται να αντιδράσουν σε μεταβολές της τιμής του εκάστοτε προϊόντος ή της υπηρεσίας. Ειδικότερα, η εξεταστέα αγορά προϊόντος περιορίζεται συνήθως σε ένα μόνο προϊόν ή μία υπηρεσία εάν διαπιστώνεται ότι μικρή αλλά όχι ασήμαντη αύξηση της τιμής του οικείου προϊόντος ή της υπηρεσίας (π.χ. κατά 10 %) δεν προκαλεί αισθητή μεταστροφή της καταναλωτικής ζήτησης προς εναλλακτικά προϊόντα ή υπηρεσίες.

(67) Σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις εισιτηρίων από τη CFO κατά το 1996 και 1997, είναι απαραίτητο να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίον: α) υπήρχε επαρκής δυνατότητα υποκατάστασης για τις πωλήσεις εισιτηρίων των αγώνων του Παγκόσμιου Κυπέλλου στο καταναλωτικό κοινό· β) υπήρχε επαρκής δυνατότητα υποκατάστασης για την πώληση κατά το 1996 και 1997 από τη CFO «τυφλών» δεσμίδων Pass France 98 στο καταναλωτικό κοινό και γ) υπήρχε επαρκής δυνατότητα υποκατάστασης για την πώληση κατά το 1997 από τη CFO «τυφλών» μεμονωμένων εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό.

Δυνατότητα υποκατάστασης των εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκοσμίου Κυπέλλου

(68) Λόγω του χαρακτήρα του τελικού γύρου του Παγκοσμίου Κυπέλλου, τυχόν αύξηση κατά 10 % τουλάχιστον της τιμής των εισιτηρίων δεν θα είχε προκαλέσει αξιόλογη μεταστροφή της ζήτησης από πλευράς καταναλωτικού κοινού σε άλλα προϊόντα τα οποία ενδεχομένως να συναγωνίζονται τα εισιτήρια αυτά. Τούτο οφείλεται κυρίως στους εξής λόγους:

α) **Δημοτικότητα του ποδοσφαίρου σε ολόκληρο τον κόσμο και σε όλη την Ευρώπη υπερέχουσα σε σύγκριση με τα άλλα αθλήματα**

Μολονότι κάποια άλλα αθλήματα προσελκύουν το έντονο ενδιαφέρον του καταναλωτικού κοινού σε περιφερειακό επίπεδο, μόνο το ποδόσφαιρο είναι σε θέση να συγκεντρώσει ευρεία, μακροχρόνια και αφοσιωμένη υποστήριξη σε πανευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Πέραν αυτού, τα αθλήματα διαφέρουν μεταξύ τους, με αποτέλεσμα τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που ενδιαφέρονται για ένα άθλημα να μην είναι κατ' ανάγκη οπαδοί και άλλων αθλημάτων. Αντιστοίχως, τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν από τις κερκίδες τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου μάλλον δεν θα ενδιαφέρονταν αντ' αυτού να παρακολουθήσουν διεθνείς διοργανώσεις άλλων αθλημάτων πλην του ποδοσφαίρου, έστω και αν η τιμή των εισιτηρίων για τους ποδοσφαιρικούς αγώνες του Παγκοσμίου Κυπέλλου αυξανόταν κατά 10 % (τουλάχιστον).

β) **Σπουδαιότητα του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου υπερέχουσα σε σύγκριση με άλλες ποδοσφαιρικές διοργανώσεις**

Το ποδόσφαιρο παίζεται σε πολλές εάν όχι όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Σε εθνικό επίπεδο, οι τοπικές ομάδες συνήθως αντιμετωπίζουν η μία την άλλη κάθε εβδομάδα, και τούτο σε ετήσια βάση. Σε διεθνές επίπεδο, οι καλύτεροι παίκτες των διαφόρων χωρών που έχουν προκριθεί συμμετέχουν στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου, ο τελικός γύρος του οποίου διεξάγεται κάθε τέσσερα χρόνια. Παρά το γεγονός ότι τόσο τα εθνικά όσο και τα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα συγκεντρώνουν συχνά πολυπληθές κοινό, εντούτοις μόνο ο τελικός γύρος του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου παρέχει στο ευρύ κοινό τη δυνατότητα να παρακολουθήσει και να αξιολογήσει τις ικανότητες των καλύτερων παικτών και των καλύτερων ομάδων στον κόσμο στο πλαίσιο μίας και μόνης διοργάνωσης.

γ) **Χρόνος πραγματοποίησης του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου σε σχέση με τις άλλες ποδοσφαιρικές διοργανώσεις στην Ευρώπη**

Ακόμη και αν υποτεθεί ότι, στα μάτια του καταναλωτικού κοινού, τα εισιτήρια για τους αγώνες του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου αποτελούσαν προϊόντα ίδια ακριβώς με τα εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκόμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου, η παρουσία στη μία διοργάνωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατάστατο της παρουσίας στην άλλη, δεδομένου ότι οι διοργανώσεις αυτές διεξάγονται με διαφορά δύο ετών.

δ) **Αποδείξεις σχετικά με τη ζήτηση για εισιτήρια των αγώνων του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου σε σύγκριση με τη διαθέσιμη προσφορά**

Όταν η ζήτηση για τα εισιτήρια ενός αγώνα υπερβαίνει κατά πολύ τη διαθέσιμη προσφορά, οι καταναλωτές δεν πρόκειται κατά πάσα πιθανότητα να αλλάξουν στάση σε περίπτωση που υπάρξει μικρή αλλά με σημασία αύξηση της τιμής των συγκεκριμένων εισιτηρίων. Αν ληφθεί υπόψη ότι 1 043 000 περίπου αιτήσεις υποβλήθηκαν από το καταναλωτικό κοινό που ήταν σε θέση να δηλώσει διεύθυνση στη Γαλλία για την αγορά 181 000 μεμονωμένων εισιτηρίων που η CFO πούλησε το 1997, μπορεί να υποτεθεί ότι η γενικότερη ζήτηση των εισιτηρίων θα παρέμενε αμετάβλητη ακόμη και σε περίπτωση αύξησης της τιμής τους κατά 10 % τουλάχιστον.

Δυνατότητα υποκατάστασης σε σχέση με την πώληση από τη CFO στο καταναλωτικό κοινό «τυφλών» δεσμίδων Pass France 98 κατά το 1996 και το 1997

(69) Οι δεσμίδες Pass France 98 που η CFO πούλησε το 1996 και το 1997 αφορούσαν αγώνες για τους οποίους δεν ήταν γνωστό ποιες θα ήταν οι αντίπαλες ομάδες. Συνεπώς, η ζήτηση για τις δεσμίδες αυτές προερχόταν από φιλάθλους που δεν τους ενδιέφερε να παρακολουθήσουν μία συγκεκριμένη ομάδα ή ομάδες αλλά οι οποίοι παρ' όλα αυτά επιθυμούσαν να παρίστανται σε ορισμένους αγώνες του τελικού γύρο που θα διεξάγονταν σε συγκεκριμένο στάδιο. Οι πωλήσεις αυτής της κατηγορίας διέφεραν ριζικά από τις πωλήσεις των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου και των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων, που άρχισαν να πωλούν μεμονωμένα εισιτήρια μετά την κλήρωση των ομίλων, όταν το ενδιαφέρον για τα εισιτήρια των αγώνων του τελικού γύρου και η ζήτησή τους είχαν αυξηθεί σημαντικά.

(70) Λόγω του περιορισμένου αριθμού εισιτηρίων τα οποία διατέθηκαν μεμονωμένα, σε χρόνο πολύ μεταγενέστερο, από τις διάφορες εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου, τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που ενδιαφέρονταν να αγοράσουν «στα τυφλά» δεσμίδες Pass France 98 δεν θα θεωρούσαν κατά πάσα πιθανότητα τα εισιτήρια που πουλούσαν οι εν λόγω ομοσπονδίες ως προϊόντα ικανά να υποκαταστήσουν τις δεσμίδες που η CFO πούλησε απευθείας κατά το 1996 και 1997.

(71) Προκειμένου περί των πωλήσεων των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων, μπορεί να προβληθεί παρόμοια επιχειρηματολογία. Εξάλλου, ακόμη κι αν κάποια ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία είχαν επιλέξει να πουλήσουν υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98 μερικά ή και όλα τα περιορισμένα εισιτήρια που τους είχαν διατεθεί, το πιο πιθανό είναι ότι θα πουλούσαν τα περισσότερα αν όχι όλα τα υπόψη προϊόντα σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό σημαντικά την τιμή κτήσης των δεσμίδων Pass France 98. Κατά συνέπεια, όταν η CFO πουλούσε τις δεσμίδες αυτές το 1996 και 1997, το καταναλωτικό κοινό δεν είναι δυνατό να θεωρούσε ότι η αβέβαιη προοπτική των πωλήσεων που θα πραγματοποιούσαν μεταγενέστερα τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία μπορούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο να υποκαταστήσει τις προγενέστερες πωλήσεις της CFO ([26]).

Δυνατότητα υποκατάστασης των πωλήσεων στο καταναλωτικό κοινό «τυφλών» μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO το 1997

(72) Αναφορικά με την πώληση 181 000 μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO στο καταναλωτικό κοινό κατά το 1997 (τα εισιτήρια αυτά αφορούσαν τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό και τον μεγάλο τελικό), επισημαίνεται ότι πολύ περιορισμένος αριθμός εισιτηρίων για τους μεγάλης σημασίας αυτούς αγώνες ετέθη στη διάθεση του συνόλου των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου. Αξιόλογες ποσότητες επιπλέον εισιτηρίων διατέθηκαν μόνο στις ομοσπονδίες εκείνες οι ομάδες των οποίων προκρίνονταν από τον ένα γύρο της δεύτερης φάσης στον επόμενο. Τα περισσότερα από τα επιπλέον αυτά εισιτήρια πουλήθηκαν σε μέλη του καταναλωτικού κοινού που επιθυμούσαν να υποστηρίξουν τις αντιμαχόμενες ομάδες. Λόγω της περιορισμένης αυτής προσφοράς, οι καταναλωτές οι οποίοι επιθυμούσαν να αγοράσουν εισιτήρια για τους συγκεκριμένους αγώνες κατά το 1997 δεν θεωρούσαν, κατά πάσα πιθανότητα, τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου ως ικανοποιητική εναλλακτική πηγή για την προμήθεια εισιτηρίων σε σχέση με τη CFO.

(73) Όσον αφορά τις πωλήσεις εισιτηρίων για τη δεύτερη φάση από τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία, τα επιχειρήματα που μπορούν να προβληθούν είναι παρεμφερή, διότι ο αριθμός των εισιτηρίων που τους διατέθηκε ήταν επίσης περιορισμένος. Πέραν αυτού, τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία πούλησαν τα περισσότερα αν όχι όλα τα εισιτήρια αυτά σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό κατά πολύ την τιμή κτήσης τους. Κατά συνέπεια, όταν η CFO πουλούσε τις 181 000 «τυφλά» εισιτήρια για τη δεύτερη φάση κατά το 1997, το καταναλωτικό κοινό δε είναι δυνατό να θεωρούσε ότι η προοπτική των πωλήσεων που θα πραγματοποιούσαν μεταγενέστερα τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία μπορούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο να υποκαταστήσει τις προγενέστερες πωλήσεις της CFO ([27]).

Συμπέρασα για τις εξεταστέες αγορές προϊόντος

(74) Με βάση την προεκτεθείσα ανάλυση, οι αγορές προϊόντος που θεωρούνται εξεταστέες στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης είναι οι εξής:

α) η αγορά των πωλήσεων στο καταναλωτικό κοινό 393 200 «τυφλών» δεσμίδων Pass France 98, τις οποίες η CFO πραγματοποίησε κατά το 1996 και 1997·

β) η αγορά των πωλήσεων στο καταναλωτικό κοινό 181 000 «τυφλών» μεμονωμένων εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό και τον μεγάλο τελικό, που η CFO πραγματοποίησε κατά το 1997.

Επιχειρηματολογία της CFO αναφορικά με τις εξεταστέες αγορές προϊόντος

(75) Η CFO θεωρεί ότι οι εξεταστέες αγορές προϊόντος σε σχέση με τις πωλήσεις εισιτηρίων στο καταναλωτικό κοινό για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου 1998 είναι οι εξής: α) η αγορά των πωλήσεων των δεσμίδων Pass France 98· και β) η αγορά των πωλήσεων μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO, τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου και τα ταξιδιωτικά πρακτορεία για όλους τους αγώνες του τελικού γύρου, είτε αυτά πουλήθηκαν «στα τυφλά», είτε πουλήθηκαν σε χρόνο κατά τον οποίον ήταν ήδη γνωστή η ταυτότητα των αντιπάλων ομάδων. Η άποψη αυτή διαφέρει από το συμπέρασμα της Επιτροπής στον βαθμό που δεν στηρίζεται στη διάκριση μεταξύ των πωλήσεων μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO κατά το 1997 και των πωλήσεων που πραγματοποίησε κατά το 1998 το καθένα από τα τρία επίσημα δίκτυα διανομής.

([26]) Παρά το γεγονός ότι δεν δίνεται καμία εξήγηση, η CFO, στην κοινοποίησή της της 11ης Ιουνίου προς την Επιτροπή, καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα αναφορικά με τις πωλήσεις των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων: «[Τα ταξιδιωτικά πρακτορεία] αποτελούν ξεχωριστή αγορά... Επομένως, κατά την άποψη της CFO, η υπό εξέταση αγορά μπορεί να προσδιορισθεί ως η αγορά πώλησης εισιτηρίων για το Παγκόσμιο Κύπελλο 1998 από τις επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου» (κεφάλαιο 6.1).

([27]) Βλέπε επίσης την υποσημείωση 26.

(76) Για τον καθορισμό των εξεταστέων αγορών στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης έχουν ληφθεί ρητά υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δεσμίδων Pass France 98 έναντι των μεμονωμένων εισιτηρίων. Εντούτοις, είναι απορριπτέος ο ισχυρισμός της CFO ότι οι «τυφλές» πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO κατά το 1997 ήταν δυνατό να υποκατασταθούν από τις πωλήσεις που η CFO και τα υπόλοιπα δίκτυα διανομής πραγματοποίησαν σε μεταγενέστερο χρόνο. Στόχος του προσδιορισμού των εξεταστέων αγορών προϊόντος είναι ο εντοπισμός των πραγματικών ανταγωνιστών μιας επιχείρησης οι οποίοι είναι σε θέση να θέτουν περιορισμούς στη συμπεριφορά της και να την εμποδίζουν να συμπεριφέρεται ανεπηρέαστη από πραγματικές ανταγωνιστικές πιέσεις. Η ανάλυση των συνθηκών υπό τις οποίες η CFO πούλησε κατά το 1997 μεμονωμένα εισιτήρια για τους αγώνες της δεύτερης φάσης καταδεικνύει ότι η CFO μπορούσε πράγματι τον καιρό εκείνο να ενεργεί σε ένα περιβάλλον εντελώς απαλλαγμένο από ανταγωνιστικές πιέσεις. Τα συγκεκριμένα εισιτήρια αφορούσαν αγώνες εξαιρετικά μεγάλης σπουδαιότητας, για τους οποίους ο αριθμός των αιτήσεων που είχαν υποβληθεί από καταναλωτές που δήλωναν διεύθυνση στη Γαλλία ήταν σχεδόν εξαπλάσιος από τον αριθμό των προσφερόμενων εισιτηρίων, και τούτο παρά το γεγονός ότι κατά τον χρόνο της πώλησης δεν ήταν ακόμη γνωστή η ταυτότητα των αντιπάλων ομάδων ([28]). Αν ληφθεί υπόψη ο μεγάλος αυτός βαθμός ζήτησης, αλλά και το γεγονός ότι το 1997 οι καταναλωτές είναι απίθανο να θεωρούσαν τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου και τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία ως ρεαλιστικές εναλλακτικές πηγές προμήθειας εισιτηρίων, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η CFO ήταν σαφώς σε θέση να πωλεί τα εν λόγω εισιτήρια υπό συνθήκες οι οποίες ήταν εκ των πραγμάτων μονοπωλιακές και χωρίς να αντιμετωπίζει καμία ανταγωνιστική πίεση από άλλες επιχειρήσεις.

Δ. ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

(77) Λόγω της εκτεταμένης ζήτησης για τα εισιτήρια σε ολόκληρο τον ΕΟΧ ([29]) η γεωγραφική αγορά την οποία αντιπροσωπεύουν οι πωλήσεις από τη CFO στο καταναλωτικό κοινό δεσμίδων Pass France 98 καθώς και μεμονωμένων εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997 περιλαμβάνει οπωσδήποτε όλες τις χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Παρά την εκτεταμένη ζήτηση για τα εισιτήρια αυτά, οι όροι που η CFO εφάρμοσε για την πώλησή τους είχαν ως αποτέλεσμα να περιορισθούν οι εν λόγω πωλήσεις τεχνητά σε μέλη του καταναλωτικού κοινού τα οποία είτε διέμεναν στη Γαλλία, είτε ήταν σε θέση να δηλώσουν κάποια διεύθυνση στη χώρα αυτή.

Επιχειρηματολογία της CFO αναφορικά με την έκταση των πωλήσεων δεσμίδων Pass France 98

(78) Στην απάντησή της στην κοινοποίηση αιτιάσεων της Επιτροπής, αλλά και στο πλαίσιο της διαδικασίας ακροάσεων, η CFO υποστήριξε αναφορικά με τις πωλήσεις δεσμίδων κατά το 1996 και 1997 ότι η απαίτηση της δήλωσης ταχυδρομικής διεύθυνσης στη Γαλλία δεν είχε καμία συνέπεια για τους καταναλωτές εκτός Γαλλίας και ότι για τον λόγο αυτό η εξεταστέα γεωγραφική αγορά περιορίζεται στη Γαλλία. Κατά τη CFO, μόνο το καταναλωτικό κοινό που διέμενε κοντά στα στάδια όπου διεξήχθησαν οι αγώνες του Παγκοσμίου Κυπέλλου ήταν λογικό να ενδιαφερθεί για την αγορά δεσμίδων εισιτηρίων, δεδομένου ότι δεν ήταν γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα συμμετείχαν στους αγώνες τους οποίους αφορούσαν τα εισιτήρια αυτά, αλλά και λόγω του ότι ο αγοραστής της κάθε δεσμίδας ήταν αναγκασμένος είτε να εξασφαλίσει κατάλυμα κοντά στο εκάστοτε στάδιο για σημαντικό χρονικό διάστημα, είτε να πραγματοποιήσει πολυάριθμα ταξίδια μετ' επιστροφής μεταξύ του τόπου διαμονής του και του σταδίου προκειμένου να παραστεί σε όλους τους αγώνες.

(79) Προς επίρρωση του επιχειρήματος αυτού, η CFO παρέπεμψε την Επιτροπή σε αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι ένα ποσοστό μεταξύ του 71 % και του 91 % των δεσμίδων Pass France 98 αγοράστηκε είτε από το καταναλωτικό κοινό του γαλλικού νομού (department) στον οποίο βρίσκεται το στάδιο όπου διεξήχθησαν οι εκάστοτε αγώνες, είτε από το καταναλωτικό κοινό των όμορων νομών. Η CFO παρέπεμψε επίσης την Επιτροπή στην απόφαση των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων να μην προσφέρουν προς πώληση τις δεσμίδες Pass France 98 στο καταναλωτικό κοινό, καθώς και στις αποφάσεις των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου να πουλήσουν τα εισιτήρια αυτά αυτοτελώς, δηλαδή όχι υπό μορφή προϊόντων ανάλογων με τις δεσμίδες Pass France 98. Κατά τη CFO, το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η ζήτηση για δεσμίδες Pass France 98 εκτός Γαλλίας ήταν ανύπαρκτη και ότι για τον λόγο αυτό η εξεταστέα γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει μόνο τα άτομα που κατοικούν στη Γαλλία και σε μικρή απόσταση από τα στάδια όπου διεξήχθησαν οι αγώνες του Παγκοσμίου Κυπέλλου.

(80) Η Επιτροπή απορρίπτει τα ανωτέρω επιχειρήματα. Αναφορικά με τις πωλήσεις των δεσμίδων Pass France 98, δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να υπήρξε σημαντικός αριθμός καταναλωτών εκτός Γαλλίας οι οποίοι θα είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την αγορά τους, αν λάβουμε υπόψη το ενδιαφέρον που ο τελικός γύρος της διοργάνωσης προκάλεσε σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται εν μέρει από την αξιολόγηση των αγοραστικών συνηθειών των καταναλωτών εκτός Γαλλίας σε σχέση με τις πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων για τους αγώνες της πρώτης φάσης και του «Γύρου των 16» τις οποίες η CFO πραγματοποίησε από τις 22 Απριλίου 1998 και μετά. Η αξιολόγηση αυτή αποδεικνύει ότι οι καταναλωτές εκτός Γαλλίας δεν ενδιαφέρονταν αποκλειστικά και μόνο για την παρακολούθηση των αγώνων στους οποίους θα συμμετείχαν οι εθνικές τους ομάδες ([30]).

(81) Αν είχε δοθεί στους καταναλωτές εκτός Γαλλίας η δυνατότητα να αγοράσουν δεσμίδες Pass France 98 από τη CFO, είναι πολύ πιθανό αρκετοί από αυτούς να είχαν επιλέξει να πραγματοποιήσουν τον αναγκαίο αριθμό ταξιδίων μετ' επιστροφής προκειμένου να παρακολουθήσουν όλους τους, αγώνες στους οποίους τους παρείχαν πρόσβαση τα εισιτήρια της εκάστοτε δεσμίδας. Η παραδοχή αυτή ισχύει μεν κατά μείζονα λόγο για τις δεσμίδες που αφορούσαν αγώνες στην πόλη Λενς, η οποία βρίσκεται κοντά στα γαλλοβελγικά σύνορα, αλλά είναι λογικό να υποτεθεί ότι ακόμη και οι καταναλωτές άλλων χωρών θα ήταν διατεθειμένοι να ταξιδεύσουν σε άλλες πόλεις με στάδια της διοργάνωσης, αν λάβουμε υπόψη την ευκολία μετάβασης στις πόλεις αυτές (για παράδειγμα, οι καταναλωτές από την Ισπανία μπορούσαν εύκολα να μεταβούν στα στάδια του Μπορντό και της Τουλούζης, ενώ οι Ιταλοί καταναλωτές είχαν τη δυνατότητα πρόσβασης στο στάδιο της Μασσαλίας).

([28]) Οι «τυφλές» πωλήσεις των συγκεκριμένων εισιτηρίων μπορούν να διαφοροποιηθούν από τις πωλήσεις εισιτηρίων για τους αγώνες της πρώτης φάσης, τα οποία, για λόγους μεγιστοποίησης της συμμετοχής των οπαδών, πουλήθηκαν πολλά μαζί υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98.

([29]) Το συμπέρασμα αυτό αποδυκνύεται από το αποτέλεσμα των πωλήσεων της CFO σε χώρες του ΕΟΧ από τις 22 Απριλίου 1998 και μετά, οπότε το 45 % των εισητηρίων πουλήθηκε σε καταναλωτές εκτός Γαλλίας.

([30]) Βλέπε τις παραγράφους 25 και 26. Είναι γεγονός ότι το 38 % περίπου των μεμονωμένων εισιτηρίων που η CFO πούλησε μετά τις 22 Απριλίου 1998 αγοράστηκε από μέλη του καταναλωτικού κοινού που δήλωσαν διεύθυνση εκτός Γαλλίας αλλά σε χώρες οι εθνικές ομάδες των οποίων είχαν προκριθεί στον τελικό γύρο της διοργάνωσης. Παρόλα αυτά, μόνο το 10 % των εισιτηρίων που πουλήθηκαν μετά την παραπάνω ημερομηνία μπορούσε να αγορασθεί από οπαδούς των ομάδων που συμμετείχαν στον εκάστοτε αγώνα. Επομένως, μεγάλος αριθμός καταναλωτών εκτός Γαλλίας ενδιαφερόταν να παραστεί σε αγώνες στους οποίους δεν επρόκειτο να συμμετάσχει η εθνική ομάδα του εκάστοτε καταναλωτή.

(82) Εξάλλου, παρά τα όσα προκύπτουν με βάση τα στατιστικά δεδομένα που επικαλείται η CFO, είναι απολύτως λογικό να υποτεθεί ότι σημαντικός αριθμός καταναλωτών εκτός Γαλλίας μπορεί να είχαν φροντίσει για την εξεύρεση καταλύματος στην πόλη στην οποία βρισκόταν το εκάστοτε στάδιο ή κοντά σε αυτήν, για όλη τη διάρκεια της πρώτης φάσης καθώς και (εν ανάγκη) του «Γύρου των 16». Με τον τρόπο αυτό θα συνδύαζαν την εξασφαλισμένη παρουσία τους σε μια σειρά αγώνων του τελικού γύρου με την πολυήμερη παραμονή τους σε τόπους οι οποίοι, όπως είναι πολύ γνωστό, αποτελούν δημοφιλείς προορισμούς για τους ξένους επισκέπτες.

(83) Η απόφαση των ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών πρακτορείων να πουλήσουν ξεχωριστά και αυτοτελώς τα εισιτήρια που τους είχαν διατεθεί υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98 δεν είναι δυνατό να ερμηνευθεί ως υποδηλούσα την ανυπαρξία ζήτησης για τις δεσμίδες αυτές εκτός Γαλλίας. Πρόκειται για μία πρακτική η οποία είχε ως αποτέλεσμα την πώληση των μεμονωμένων πλέον εισιτηρίων σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, πιθανολογείται ότι πραγματικό κίνητρο των πρακτορείων ήταν η μεγιστοποίηση των εσόδων τους, η οποία δεν θα είχε επιτευχθεί εάν τα ίδια εισιτήρια είχαν πουληθεί υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98. Αναφορικά με τις πωλήσεις των εθνικών ομοσπονδιών ποδοσφαίρου, η Επιτροπή δεν πιστεύει ότι έχει καμιά σημασία το γεγονός ότι επέλεξαν να μην πουλήσουν προϊόντα παρόμοια με τις δεσμίδες Pass France 98, και τούτο λόγω της φύσεως των εισιτηρίων που τους διατέθηκαν [1] αλλά και της έλλειψης οικονομικού κινήτρου για κάτι τέτοιο.

Ε. ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ ΘΕΣΗ

(84) Πλην της CFO, κανείς άλλος δεν πούλησε «στα τυφλά» στο καταναλωτικό κοινό κατά το 1996 και 1997 δεσμίδες Pass France 98 και μεμονωμένα εισιτήρια. Για τον λόγο αυτό, σε συνδυασμό με την ευχέρεια της CFO να ενεργεί ελεύθερα και κατ' επέκταση χωρίς καμία ανταγωνιστική πίεση, συμπεραίνεται ότι η CFO κατείχε δεσπόζουσα θέση στις υπό εξέταση αγορές.

Οι ευθύνες της CFO ένεκα της δεσπόζουσας θέσης της στις υπό εξέταση αγορές

(85) Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μία επιχείρηση η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση φέρει την ιδιαίτερη ευθύνη να μην επιτρέπει στη συμπεριφορά της να προκαλεί στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό που αναπτύσσεται στην κοινή αγορά. Η ακριβής έκταση της ιδιαίτερης αυτής ευθύνης πρέπει να αξιολογείται με γνώμονα τα ιδιαίτερα δεδομένα της εκάστοτε υπόθεσης, τα οποία φανερώνουν την αποδυνάμωση του ανταγωνισμού [2].

(86) Η έκταση της ευθύνης των μερών πρέπει συνεπώς να διερευνάται σε συνάρτηση με τον βαθμό κυριαρχίας τους, καθώς επίσης σε συνάρτηση με τα τυχόν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν τους όρους ανταγωνισμού.

(87) Διαπιστώνεται σημαντική απόκλιση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς όσον αφορά τις πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων που η CFO πούλησε στο καταναλωτικό κοινό κατά το 1996 και 1997. Για τον λόγο αυτό, και επειδή εκ των πραγμάτων ασκούσε μονοπώλιο, η CFO ήταν εκ πρώτης όψεως υποχρεωμένη να φροντίσει ούτως ώστε τα εισιτήρια που θα πωλούνταν το 1996 και το 1997 για τους αγώνες του τελικού γύρου να προσφερθούν προς πώληση στο καταναλωτικό κοινό επί ίσοις όροις σε όλη την έκταση του ΕΟΧ, χωρίς να έχει σημασία το ότι η ζήτηση συγκεκριμένων κατηγοριών εισιτηρίων από καταναλωτές εκτός Γαλλίας ενδέχεται να ήταν σχετικά περιορισμένη σε σύγκριση με τη ζήτηση από πλευράς γαλλικού καταναλωτικού κοινού. Μολονότι είναι πιθανό να ισχύουν και κάποιες εξαιρέσεις στη γενική αυτή αρχή, η κάθε εξαίρεση πρέπει να εξετάζεται με γνώμονα τις ιδιαίτερες περιστάσεις που ενδεχομένως τη δικαιολογούν και με βάση μία αντικειμενική αξιολόγηση των ελάχιστων μέσων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί.

ΣΤ. ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ

(88) Λαμβάνοντας υπόψη: α) τους όρους που η CFO εφάρμοσε για την πώληση «τυφλών» εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997· β) τις πληροφορίες σχετικά με τις πωλήσεις που η CFO παρείχε μέσω της επίσημης διεύθυνσης web για το Παγκόσμιο Κύπελλο και τις οποίες ήταν φυσικό να θεωρήσει αξιόπιστες το καταναλωτικό κοινό εκτός Γαλλίας· και γ) τα περιορισμένα μέσα που ετέθησαν στη διάθεση του εκτός Γαλλίας καταναλωτικού κοινού για την κράτηση εισιτηρίων, τότε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η CFO έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στις υπό εξέταση αγορές, διότι η συμπεριφορά της είχε ως συνέπεια να επιβληθούν αθέμιτοι συναλλακτικοί όροι στους καταναλωτές που διέμεναν εκτός Γαλλίας, με επακόλουθο τον περιορισμό της αγοράς επί ζημία των συγκεκριμένων καταναλωτών.

[1] Τα εισιτήρια αυτά ήταν τέτοιας λογής που να καθιστούν δυνατό το συνδυασμό ελάχιστων μόνο εισιτηρίων σε δεσμίδες τύπου Pass France 98.

[2] Βλέπε απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 1994 στην υπόθεση T/83/91 Tetra Pak II, Συλλογή 1994, σ. II-755 αιτιολογικές σκέψεις 114 και 115. Το Δικαστήριο είχε προηγουμένως προσδιορίσει την έκταση της ιδιαίτερης ευθύνης των επιχειρήσεων που ασκούν τη δραστηριότητά τους μονοπωλιακά όσον αφορά την εφαρμογή διακρίσεων με κριτήριο την ιθαγένεια ή τον τόπο διαμονής. Το Δικαστήριο, στην απόφαση της 2ας Μαρτίου 1983, GVL, υπόθεση 7/82, Συλλογή 1983, σ. 483, μεταξύ των άλλων, απεφάνθη τα εξής: «Παρόμοια άρνηση [εκμετάλλευσης δικαιωμάτων], από επιχείρηση που έχει ντε φάκτο μονοπώλιο, να παρέχει τις υπηρεσίες της σ' όλους αυτούς που μπορεί να τις έχουν ανάγκη, αλλά δεν εμπίπτουν σε ορισμένη κατηγορία που η επιχείρηση αυτή έχει καθορίσει στηριζόμενη στην ιθαγένεια ή στην κατοικία, πρέπει να θεωρηθεί ως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 86 παράγραφος 1 της συνθήκης» (αιτιολογική σκέψη 56 της απόφασης).

Η απαίτηση δήλωσης ταχυδρομικής διεύθυνσης στη Γαλλία

(89) Το καταναλωτικό κοινό εκτός Γαλλίας ήταν ελεύθερο να αγοράσει εισιτήρια απευθείας από τη CFO υπό την προϋπόθεση ότι ήταν σε θέση να δηλώσει μία ταχυδρομική διεύθυνση στη Γαλλία στην οποία να είναι δυνατή η παράδοση των εισιτηρίων ([3]).

(90) Κατά τη διάρκεια της πώλησης δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων από τη CFO, ήταν ευχερές για τους καταναλωτές που διέμεναν στη Γαλλία να δηλώσουν μια διεύθυνση στην οποία και θα παραδίδονταν τα εισιτήρια. Αντιθέτως, κατά το 1996 και 1997, η πλειονότητα των καταναλωτών που διέμεναν εκτός Γαλλίας μπορούσε να προμηθευτεί εισιτήρια απευθείας από τη CFO μόνο αν προέβαινε σε οργανωτικές ρυθμίσεις ([4]) οι οποίες θα ήταν εντελώς αυθαίρετες, δυσεφάρμοστες και έκτακτου χαρακτήρα ([5]). Είναι αμφίβολο κατά πόσον το καταναλωτικό κοινό εκτός Γαλλίας ενημερώθηκε ποτέ επαρκώς για τη δυνατότητα προμήθειας εισιτηρίων απευθείας από τη CFO. Πέρα όμως απ' αυτό, η απαίτηση της δήλωσης ταχυδρομικής διεύθυνσης στη Γαλλία είχε ως αποτέλεσμα τη δυσμενή μεταχείριση ειδικά των καταναλωτών που διέμεναν εκτός Γαλλίας, δεδομένου ότι η εκπλήρωση της προϋπόθεσης αυτής ήταν σαφώς ευχερέστερη για τους διαμένοντες στη Γαλλία.

(91) Η διάκριση αυτή ισοδυναμούσε εκ των πραγμάτων με την επιβολή από μέρους της CFO αθέμιτων συναλλακτικών όρων στους διαμένοντες εκτός Γαλλίας και είχε ως συνέπεια να περιοριοθεί κατά τρόπο αντίθετο προς τα συμφέροντα των καταναλωτών αυτών η αγορά την οποία αντιπροσώπευαν οι πωλήσεις 393 200 εισιτηρίων που η CFO διέθεσε υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98, καθώς και 181 000 εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό και τον μεγάλο τελικό. Η πρακτική αυτή ερχόταν σε αντίθεση με το άρθρο 82 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Πληροφορίες που παρείχε η CFO σχετικά με τις πωλήσεις

(92) Από τις 6 Μαΐου 1997, η CFO παρείχε πληροφορίες, μέσω της επίσημης ιστοσελίδας της περί του Παγκοσμίου Κυπέλλου, για τους τρόπους με τους οποίους το καταναλωτικό κοινό εντός και εκτός Γαλλίας μπορούσε να προμηθευτεί εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου. Οι καταναλωτές που διέμεναν εκτός Γαλλίας καλούνταν να προμηθευτούν εισιτήρια είτε από εξουσιοδοτημένα ταξιδιωτικά πρακτορεία είτε από τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου. Δεν παρεχόταν καμία διευκρίνιση για τη δυνατότητα αγοράς εισιτηρίων απευθείας από τη CFO. Πέραν αυτού, αναφερόταν ρητά ότι η CFO δεν επρόκειτο να πουλήσει εισιτήρια απευθείας σε μη Γάλλους καταναλωτές και ότι ως εκ τούτου οι μη Γάλλοι πολίτες οι οποίοι επισκέπτονταν τη Γαλλία και επιθυμούσαν να αγοράσουν εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου ήταν υποχρεωμένοι να έλθουν σε επαφή με την αντίστοιχη εθνική ομοσπονδία ποδοσφαίρου ή με κάποιο ταξιδιωτικό πρακτορείο.

(93) Αποτέλεσμα της πληροφορίας αυτής ήταν να περιοριοθεί η ζήτηση για τα «τυφλά» μεμονωμένα εισιτήρια που η CFO πούλησε το 1997 είτε αποκλειστικά στους Γάλλους πολίτες, είτε στο καταναλωτικό κοινό που διέμενε στη Γαλλία. Αντιστρόφως, η ίδια πληροφορία ήταν φυσικό να αποθαρρύνει τους μη Γάλλους καταναλωτές ή, αν μη τι άλλο, όσους διέμεναν εκτός Γαλλίας από το να επιδιώξουν να αγοράσουν μεμονωμένα εισιτήρια απευθείας από τη CFO. Το γεγονός αυτό είχε ως συνέπεια να περιορίσει η CFO δραστικά την αγορά την οποία αντιπροσώπευαν οι πωλήσεις 181 000 εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, το μικρό και τον μεγάλο τελικό. Ο περιορισμός αυτός ήταν εις βάρος του καταναλωτικού κοινού που διέμενε εκτός Γαλλίας και αντίθετη στο άρθρο 82 της συνθήκης ΕΚ και στο άρθρο 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Τρόποι κράτησης εισιτηρίων απευθείας από τη CFO

(94) Το καταναλωτικό κοινό μπορούσε με ποικίλους τρόπους να κρατήσει εισιτήρια απευθυνόμενο στη CFO, αλλά από όλους αυτούς τους τρόπους ο μόνος δυνατός για τους διαμένοντες εκτός Γαλλίας καταναλωτές ήταν η υποβολή έγγραφης αίτησης. Για να κάνει κανείς τηλεφωνική κράτηση, έπρεπε να βρίσκεται στην μητροπολιτική Γαλλία, ενώ οι κρατήσεις μέσω Minitel (πρόκειται για σύστημα τηλεματικής το οποίο έχει σχεδιασθεί ειδικά για τους κατοικούντες στη Γαλλία και χρησιμοποιείται απ' αυτούς) ήταν δυνατές για τους κατοίκους εξωτερικού μόνο μέσω σύνδεσης με το Ίντερνετ, και τότε πάλι μόνο εφόσον ο ενδιαφερόμενος κατέβαλε το επιπλέον ποσό των 350 γαλλικών φράγκων. Παρομοίως, η κράτηση εισιτηρίων μέσω των υποκαταστημάτων της Credit Agricole προϋπέθετε παρουσία στη Γαλλία.

(95) Λόγω της αναμενόμενης αυξημένης ζήτησης των δεσμίδων Pass France 98 σε σύγκριση, με την περιορισμένη προσφορά τους, η ανάγκη ταχείας κράτησης των εισιτηρίων πρέπει να είχε κεφαλαιώδη σημασία για το καταναλωτικό κοινό. Συνεπώς, οι καταναλωτές που μπορούσαν να κρατήσουν εισιτήρια μόνο μέσω της υποβολής έγγραφης αίτησης βρίσκονταν σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με εκείνους οι οποίοι είχαν τη δυνατότητα να κρατήσουν εισιτήρια με άλλους, ταχύτερους τρόπους.

(96) Σε σχέση με τα μεμονωμένα εισιτήρια που η CFO πούλησε απευθείας κατά το 1997, το καταναλωτικό κοινό ήταν υποχρεωμένο να υποβάλει αιτήσεις από τις 18 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 1997. Μολονότι η διάθεση των εισιτηρίων αυτών δεν έγινε με βάση το χρόνο υποβολής των αιτήσεων, τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που διέμεναν στη Γαλλία βρίσκονταν σε πλεονεκτική θέση έναντι των κατοίκων άλλων χωρών του ΕΟΧ, και τούτο διότι τα σχετικά έντυπα αίτησης διετίθεντο μόνο από τα υποκαταστήματα της Credit Agricole στη Γαλλία.

([3]) Απάντηση στην επίσημη αίτηση της Επιτροπής για την υποβολή πληροφοριακών στοιχείων της 15ης Ιανουαρίου 1998.
([4]) Παραδείγματα τέτοιων ρυθμίσεων είναι η χρήση διεύθυνσης ταχυδρομικού γραφείου ή διπλωματικών υπηρεσιών.
([5]) Στις πληροφορίες τις οποίες παρείχε σχετικά με την πώληση των εισιτηρίων, η CFO τόνιζε ιδιαίτερα την απαίτηση της διαμονής στη Γαλλία και πληροφορούσε το καταναλωτικό κοινό ότι δεν επρόκειτο να διαθέσει εισιτήρια στο μη γαλλικό καταναλωτικό κοινό. Για τον λόγο αυτό, είναι αμφίβολο κατά πόσον στην πράξη η CFO θα είχε παράσχει σε κατοίκους του εξωτερικού τη δυνατότητα να προμηθευτούν εισιτήρια με τέτοιους εναλλακτικούς τρόπους.

(97) Συνεπώς, οι τρόποι με τους οποίους οι δεσμίδες Pass France 98 και τα μεμονωμένα εισιτήρια μπορούσαν να αποκτηθούν απευθείας από τη CFO κατά το 1996 και 1997 περιήγαγαν σε δυσμενή θέση τους καταναλωτές που διέμεναν εκτός Γαλλίας.

Επιχειρηματολογία της CFO σχετικά με την κατάχρηση

(98) Στην απάντησή της προς την κοινοποίηση αιτιάσεων της Επιτροπής, η CFO υποστήριξε ότι, με βάση την παρελθούσα πρακτική της Επιτροπής και τη νομολογία του Δικαστηρίου, η CFO δεν ήταν δυνατό να κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της δεδομένου ότι δεν πληρούνται ορισμένες από τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ ([6]). Ειδικότερα:

Συμπεριφορά έχουσα συνέπειες γτα τη διάρθρωση του ανταγωνισμού

(99) Η CFO υποστήριξε ότι η συμπεριφορά που υποτίθεται ότι αντιβαίνει στο άρθρο 82 πρέπει να επηρεάζει τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στη δεδομένη αγορά κατά τρόπο επιζήμιο για τους ανταγωνιστές της δεσπόζουσας επιχείρησης, δεδομένου ότι σκοπός της συγκεκριμένης διάταξης δεν είναι να προστατευθούν, με άμεσο τρόπο, τα συμφέροντα των καταναλωτών ([7]). Η CFO διατείνεται ότι για τον λόγο αυτό η συμπεριφορά της δεν εμπίπτει στο άρθρο 82, με το σκεπτικό ότι η απαίτηση της δήλωσης διεύθυνσης στη Γαλλία για τις πωλήσεις εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997 δεν επηρέασε τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στις οικείες αγορές.

(100) Η Επιτροπή απορρίπτει την ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 82. Μολονότι η εφαρμογή του άρθρου 82 προϋποθέτει πολλάκις μία αξιολόγηση των συνεπειών της συμπεριφοράς της εκάστοτε επιχείρησης για τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά, η έλλειψη τέτοιων συνεπειών δεν αποκλείει κατ' ανάγκη την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης. Πράγματι το άρθρο 82 προστατεύει τα συμφέροντα των καταναλωτών. Η προστασία αυτή επιτυγχάνεται με την απαγόρευση των πρακτικών που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν οι δεσπόζουσες επιχειρήσεις και οι οποίες είτε παρακωλύουν τον ελεύθερο και ανόθευτο ανταγωνισμό, είτε βλάπτουν ευθέως τους καταναλωτές. Υπό την έννοια αυτή, και όπως έχει δεχθεί ρητώς το Δικαστήριο ([8]), η εφαρμογή του άρθρου 82 ενδείκνυται, κατά περίπτωση, οσάκις η συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης βλάπτει ευθέως τα συμφέροντα των καταναλωτών, έστω κι αν δεν προκαλείται καμία συνέπεια για τη διάρθρωση του ανταγωνισμού.

Επιχειρηματικό πλεονέκτημα

(101) Η CFO υποστηρίζει ότι μία επιχείρηση κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της μόνο εάν εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες που της προσφέρει η δεσπόζουσα αυτή θέση κατά τέτοιο τρόπο ώστε να δρέπει επιχειρηματικά οφέλη τα οποία δεν θα ήταν σε θέση να δρέψει αν ο ανταγωνισμός ήταν ομαλός και αρκούντως ουσιαστικός. Η CFO διατείνεται ότι ουδέν οικονομικό ή ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αποκόμισε από το να απαιτεί από τους καταναλωτές να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία για τις πωλήσεις εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997 και ότι συνεπώς οι ενέργειές της δεν της απέφεραν κανένα επιχειρηματικό όφελος.

(102) Η Επιτροπή απορρίπτει το επιχείρημα αυτό. Η ύπαρξη στοιχείων που αποδεικνύουν ότι μία δεσπόζουσα επιχείρηση εξασφάλισε για τον εαυτό της ένα οικονομικό ή ανταγωνιστικό πλεονέκτημα χάρη στις ενέργειές της είναι ικανή αλλά όχι και αναγκαία για τη θεμελίωση του συμπεράσματος ότι υπήρξε κατάχρηση ([9]). Στην παρούσα υπόθεση, η συμπεριφορά της CFO είχε ως αποτέλεσμα να υποστούν δυσμενή μεταχείριση οι καταναλωτές που διέμεναν εκτός Γαλλίας. Η μεταχείριση αυτή ισοδυναμούσε εμμέσως με δυσμενή μεταχείριση των εν λόγω καταναλωτών με βάση την ιθαγένεια, πράγμα το οποίο έρχεται σε αντίθεση με θεμελιώδεις αρχές της κοινοτικής έννομης τάξης. Στην παρούσα υπόθεση δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτό ότι μία τέτοια συμπεριφορά δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 82 με το σκεπτικό ότι η CFO, ως δεσπόζουσα επιχείρηση, δεν αποκόμισε κανένα επιχειρηματικό ή άλλο πλεονέκτημα από τις ενέργειές της.

([6]) Το σύνολο των παρατηρήσεων της CFO σχετικά με το θέμα αυτό ισχύει επίσης σε σχέση με την εφαρμογή του άρθρου 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

([7]) Επί του θέματος αυτού, η CFO υποστήριξε ότι το άρθρο 82 πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 3 στοιχείο ζ) της συνθήκης ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο το ζητούμενο είναι η μη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

([8]) Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1973, Continental Can, υπόθεση 6/72, Συλλογή 1972-1973, σ. 445, αιτιολογική σκέψη 26: το άρθρο 82 «δεν αφορά μόνο τις πρακτικές που μπορούν να προκαλέσουν άμεση ζημιά στους καταναλωτές, αλλ' επίσης και αυτές που τους προκαλούν ζημία θίγοντας μια πραγματική διάρθρωση ανταγωνισμού».

([9]) Παραδείγματος χάρη, σε περιπτώσεις που αφορούν την εφαρμογή υπερογκων τιμών, πρέπει να διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η δεσπόζουσα επιχείρηση εφάρμοσε (εάν εφάρμοσε) μία τιμή η οποία ήταν υπερβολική σε σχέση με την οικονομική αξία του προϊόντος ή της υπηρεσίας. Κατά συνέπεια, για να εξαχθεί οποιοδήποτε συμπέρασμα σχετικά με την εφαρμογή ή μη υπέρογκης τιμής, πρέπει συνήθως να προσδιορισθεί προηγουμένως ο βαθμός στον οποίο η εμπλεκόμενη επιχείρηση μπόρεσε να αποκομίσει ένα επιχειρηματικό πλεονέκτημα το οποίο δεν θα μπορούσε να αποκομίσει σε αντίθετη περίπτωση υπό συνθήκες ομαλού ανταγωνισμού.

Περιορισμός των αγορών

(103) Η CFO αντικρούει την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της κατά την έννοια του άρθρου 82 στοιχείο β) με το να περιορίσει την αγορά των πωλήσεων δεσμίων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων κατά τρόπο επιζήμιο για τους εκτός Γαλλίας καταναλωτές. Τα επιχειρήματα που προβάλλει εν προκειμένω η CFO είναι τα εξής:

α) Αν τα ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά πρακτορεία είχαν αποφασίσει να πουλήσουν τις δεσμίδες Pass France 98 με τον τρόπο που είχε προβλέψει η CFO, ο περιορισμός της αγοράς θα είχε αποφευχθεί, διότι οι καταναλωτές εκτός Γαλλίας θα είχαν μπορέσει να προμηθευτούν δεσμίδες χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία. Σε ό,τι αφορά τις πωλήσεις μεμονωμένων εισιτηρίων, η συμπεριφορά της CFO δεν είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της αγοράς, δεδομένου ότι τα εισιτήρια προσεφέρθησαν προς πώληση στο καταναλωτικό κοινό, σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, και από τα τρία δίκτυα διανομής.

β) Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου ([10]), μία επιχείρηση κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της μέσω του περιορισμού της αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 82 στοιχείο β) μόνο εφόσον εκμεταλλεύεται την απουσία ανταγωνιστικών πιέσεων με το να παραλείπει να βελτιώσει τις επιδόσεις της όπως θα ήταν αναγκασμένη να το πράξει σε αντίθετη περίπτωση. Επειδή ο αριθμός εισιτηρίων για τους αγώνες ήταν εξ ανάγκης περιορισμένος και λαμβάνοντας υπόψη ότι η μεθόδευση των πωλήσεων από τη CFO δεν είχε καμία συνέπεια για την ποιότητα του προϊόντος που ετίθετο στην κατανάλωση, η CFO υποστηρίζει ότι η τυχόν ύπαρξη ανταγωνιστικών πιέσεων στην αγορά δεν θα την είχε αναγκάσει να φροντίσει για τη βελτίωση των επιδόσεών της και ότι κατά συνέπεια η συμπεριφορά της δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί καταχρηστική σύμφωνα με το άρθρο 82 στοιχείο β).

(104) Η Επιτροπή απορρίπτει όλα τα ανωτέρω επιχειρήματα. Η CFO δέσποζε στις οικείες αγορές προϊόντος και συνεπώς ήταν υποχρεωμένη να μην περιορίσει τεχνητά τις πωλήσεις εισιτηρίων, χωρίς να έχει σημασία αν άλλες οικονομικές οντότητες μπορούσαν να πουλήσουν ή πράγματι πούλησαν παρόμοια εισιτήρια. Σε ό,τι αφορά την επιχειρηματολογία της CFO περί του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 82 στοιχείο β), δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η απαίτηση της δήλωσης διεύθυνσης στη Γαλλία είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της γεωγραφικής αγοράς σε σχέση με τα εισιτήρια που η CFO πούλησε κατά το 1996 και 1997. Ο περιορισμός αυτός ήταν εις βάρος των καταναλωτών που διέμεναν εκτός Γαλλίας. Η εφαρμογή των επίμαχων ρυθμίσεων στοιχειοθετεί κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της CFO σύμφωνα με τη ρητή διατύπωση του άρθρου 82 στοιχείο β). Το συμπέρασμα αυτό ουδόλως αντιφάσκει προς την νομολογία του Δικαστηρίου στην οποία παραπέμπει η CFO ([11]). Κατά συνέπεια, καμία σημασία δεν έχει το επιχείρημα της CFO ότι ακόμη και υπό συνθήκες ανταγωνισμού δεν θα είχε μπορέσει να βελτιώσει τις επιδόσεις της.

Ζ. ΑΣΦΑΛΕΙΑ

(105) Η πρόνοια για την ουσιαστική ασφάλεια κατά τους ποδοσφαιρικούς αγώνες έχει καίρια σημασία και μπορεί, υπό ειδικές συνθήκες, να δικαιολογήσει την εφαρμογή ιδιαίτερων ρυθμίσεων για την πώληση των εισιτηρίων από τους διοργανωτές. Παρόλα αυτά, για να κριθεί εάν και σε ποιο βαθμό είναι δυνατό να γίνουν δεκτές για λόγους ασφάλειας ρυθμίσεις πώλησης εισιτηρίων οι οποίες υπό άλλες συνθήκες θα θεωρούνταν παράνομες βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, είναι απαραίτητη η αξιολόγηση κάθε πλέγματος ρυθμίσεων ξεχωριστά, με βάση τα ατομικά του χαρακτηριστικά και σε συνάρτηση με αντικειμενική αξιολόγηση των μέσων που είναι απαραίτητα για την επίτευξη των εύλογων στόχων που έχουν τεθεί ως προς την ασφάλεια.

Η ασφάλεια κατά τους ποδοσφαιρικούς αγώνες

(106) Βασικό μέλημα της CFO ήταν να λάβει μέτρα ούτως ώστε τα αντίπαλα πλήθη οπαδών των ομάδων που θα μετείχαν στον εκάστοτε αγώνα του Παγκόσμιου Κυπέλλου να καταλάβουν διαφορετικά τμήματα των κερκίδων του σταδίου. Τα μέτρα αυτά έπρεπε να συνάδουν με τις διατάξεις της σύμβασης του 1985.

(107) Για να επιτευχθεί ο διαχωρισμός αυτός, η CFO διέθεσε στις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου οι ομάδες των οποίων μετείχαν στον εκάστοτε αγώνα εισιτήρια τα οποία παρείχαν πρόσβαση σε καθίσματα ευρισκόμενα σε αντιδιαμετρικά αντίθετες άκρες του σταδίου. Για τον λόγο αυτό, τα εισιτήρια που προορίζονταν αποκλειστικά για τις αντίπαλες ομάδες οπαδών δεν πουλήθηκαν «στα τυφλά» από τη CFO αλλά διετέθησαν προς πώληση όταν πια ήταν γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα συμμετείχαν στον κάθε αγώνα.

(108) Τα εισιτήρια που πουλήθηκαν «στα τυφλά» από τη CFO κατά το 1996 και 1997 αφορούσαν καθίσματα προοριζόμενα για ουδέτερους θεατές. Η CFO πούλησε τα εν λόγω εισιτήρια αποκλειστικά σε μέλη του καταναλωτικού κοινού τα οποία ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία και τα οποία τεκμαίρονταν ως «ουδέτεροι θεατές» ως προς όλους τους αγώνες. Εντούτοις, η CFO έχει κατά το παρελθόν

([10]) Υποθέσεις τις οποίες επικαλείται η CFO: υπόθεση 41/90 Hofner, Συλλογή 1991, σ. I-1979, και υπόθεση 179/90 Merci, Συλλογή 1999, σ. I-5889.
([11]) Βλέπε την υποσημείωση 40.

παραπέμψει την Επιτροπή σε πορίσματα εμπειρογνωμόνων σύμφωνα με τα οποία οι καταναλωτές που αγοράζουν εισιτήρια «στα τυφλά» είναι κατά κανόνα φιλήσυχοι θεατές οι οποίοι δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο κίνδυνο από πλευράς ασφάλειας. Η συλλογιστική αυτή φαίνεται βάσιμη, και τούτο διότι οι καταναλωτές που αγοράζουν τέτοιου είδους εισιτήρια το κάνουν προφανώς επειδή επιθυμούν να παρακολουθήσουν έναν ποδοσφαιρικό αγώνα, χωρίς να τους ενδιαφέρει ποιες είναι οι αντιμαχόμενες ομάδες, πράγμα που σημαίνει ότι κίνητρό τους δεν είναι η υποστήριξη που θα μπορούσαν να παράσχουν σε συγκεκριμένη ομάδα.

(109) Με βάση τα παραπάνω συνάγεται συνεπώς ότι κάθε καταναλωτής, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, ο οποίος αγοράζει ένα εισιτήριο «στα τυφλά» δεν πρέπει, καταρχήν, από τη σκοπιά της ασφάλειας να θεωρηθεί ως οπαδός συγκεκριμένης ομάδας. Ως εκ τούτου, οι καταναλωτές της κατηγορίας αυτής δεν πρέπει, καταρχήν, να υπόκεινται σε ρυθμίσεις οι οποίες αποβλέπουν στον διαχωρισμό των αντιπάλων ομάδων οπαδών, κατά τα προβλεπόμενα στη σύμβαση του 1985. Συνεπώς, η υποχρέωση δήλωσης ταχυδρομικής διεύθυνσης στη Γαλλία, η οποία είχε επιβληθεί στους καταναλωτές που επιθυμούσαν να αγοράσουν «τυφλά» εισιτήρια από τη CFO κατά το 1996 και 1997, ήταν υπερβολικά επαχθής και ανίκανη να συμβάλει με οποιονδήποτε ουσιαστικό τρόπο στη διαφύλαξη ή βελτίωση της ασφάλειας κατά τους αγώνες ποδοσφαίρου.

Η επιχειρηματολογία της CFO για το θέμα της ασφάλειας

(110) Στην απάντησή της προς την κοινοποίηση αιτιάσεων της Επιτροπής αλλά και κατά την διαδικασία ακροάσεων, η CFO επιχείρησε να δικαιολογήσει τις μεροληπτικές ρυθμίσεις που εφάρμοσε για την πώληση των εισιτηρίων επικαλούμενη λόγους ασφάλειας. Κατά τη CFO, αν κατά το 1996 και 1997 είχε πουλήσει εισιτήρια στο καταναλωτικό κοινό σε ολόκληρη την έκταση του ΕΟΧ, οι οπαδοί των αντιπάλων ομάδων θα είχαν κατά πάσα πιθανότητα καταλάβει τα τμήματα των κερκίδων που προορίζονταν για τους ουδέτερους θεατές. Για τον λόγο αυτό, η CFO φρονεί ότι, σε σχέση με τις πωλήσεις εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997, αδυνατούσε να αντιμετωπίσει ως ουδέτερους όλους τους θεατές, από οποιανδήποτε χώρα του ΕΟΧ κι αν προέρχονταν, χωρίς ταυτόχρονα να παραβεί τις διατάξεις της σύμβασης του 1985, καθώς και τις σχετικές μεταγενέστερες κατευθυντήριες γραμμές, που επέβαλαν τον πραγματικό διαχωρισμό των αντιπάλων ομάδων οπαδών των εθνικών συγκροτημάτων που συμμετείχαν σε κάθε αγώνα.

(111) Η CFO υποστήριξε επίσης τα εξής: α) ήταν αδύνατο να πουληθούν εισιτήρια «στα τυφλά» κατά το 1996 και 1997 και να καθορισθούν σε μεταγενέστερη ημερομηνία οι θέσεις που θα καταλάμβαναν οι κάτοχοι των εισιτηρίων, όταν πλέον θα ήταν γνωστή η ταυτότητα των αντιπάλων ομάδων· και β) καμία σύγκριση δεν είναι δυνατό να γίνει μεταξύ των πωλήσεων που η CFO πραγματοποίησε κατά το 1996 και 1997 για το καταναλωτικό κοινό που ήταν σε θέση να δηλώσει διεύθυνση στη Γαλλία και των πωλήσεων που η CFO πραγματοποίησε το 1998 για το καταναλωτικό κοινό που ήταν σε θέση να δηλώσει διεύθυνση στον ΕΟΧ, δεδομένου ότι οι πωλήσεις του 1998 πραγματοποιήθηκαν μετά την κλήρωση των ομίλων, όταν δηλαδή ήταν ήδη γνωστή η ταυτότητα των ομάδων που θα μετείχαν στους αγώνες της πρώτης φάσης.

(112) Η Επιτροπή απορρίπτει τον ισχυρισμό της CFO ότι κατά το 1996 και 1997 δεν ήταν σε θέση να θεωρήσει ως ουδέτερα όλα τα μέλη του καταναλωτικού κοινού του ΕΟΧ. Η σύμβαση του 1985 μνημονεύει ρητά την ανάγκη διασφάλισης του πραγματικού διαχωρισμού των αντιπάλων ομάδων οπαδών με διάφορους τρόπους, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και ο αυστηρός έλεγχος της πώλησης των εισιτηρίων. Για τις πωλήσεις εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997, η CFO θεώρησε αναγκαίο να αντιμετωπίσει ως πιθανούς αντίπαλους οπαδούς όλα τα μέλη του καταναλωτικού κοινού πλην εκείνων που ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία. Η τακτική της αυτή κρίνεται υπερβολική, διότι δεν λάμβανε υπόψη τη φιλήσυχη σε γενικές γραμμές ιδιοσυγκρασία των καταναλωτών που αγοράζουν εισιτήρια σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είναι γνωστή η ταυτότητα των αντιπάλων ομάδων. Όπως η ίδια η CFO έχει παραδεχθεί κατά το παρελθόν ([12]), οι καταναλωτές που αγοράζουν εισιτήρια «στα τυφλά» δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο κίνδυνο από την άποψη της ασφάλειας. Για το λόγο αυτό, ήταν εσφαλμένη η απόφαση της CFO να θεωρήσει ως πιθανούς αντίπαλους οπαδούς από την άποψη της ασφάλειας τα μέλη του καταναλωτικού κοινού που δεν ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία αλλά ενδιαφέρονταν να αγοράσουν εισιτήρια από τη CFO κατά το 1996 και 1997.

(113) Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν ήταν σωστό να θεωρηθεί ότι οι καταναλωτές που αγόραζαν εισιτήρια «στα τυφλά» αντιπροσώπευαν ιδιαίτερο κίνδυνο από την άποψη της ασφάλειας (πράγμα το οποίο δεν γίνεται δεκτό από την Επιτροπή), είναι εξαιρετικά απίθανο ένας καταναλωτής ο οποίος έχει αγοράσει ένα εισιτήριο στα τυφλά (που εξ ορισμού αφορά τμήμα των κερκίδων προοριζόμενο ειδικά για το ουδέτερο κοινό) και ο οποίος κατά σύμπτωση καταλήγει να παρακολουθεί έναν αγώνα στον οποίο μετέχει η ομάδα της χώρας του να κάθεται ταυτοχρόνως δίπλα ή κοντά σε οπαδούς της αντίπαλης ομάδας, δεδομένου ότι για να συμβεί αυτό θα πρέπει, αν μη τι άλλο, και οι οπαδοί της αντίπαλης ομάδας να είχαν την τύχη να αγοράσουν ένα εισιτήριο στα τυφλά και να καταλήξουν και αυτοί να παρακολουθούν έναν αγώνα της εθνικής ομάδας της χώρας τους, καθήμενοι σε τμήμα των κερκίδων προοριζόμενο ειδικά για το ουδέτερο κοινό. Επομένως, στατιστικώς, ήταν ασήμαντος ο κίνδυνος να παραβεί η CFO τις διατάξεις της σύμβασης του 1985 με το να εφαρμόσει μη μεροληπτικές ρυθμίσεις για την πώληση των εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997.

([12]) Βλέπε την επιστολή της CFO της 4ης Ιουνίου 1998 (σημείο 24), με την οποία απαντά στην επίσημη αίτηση της Επιτροπής για την υποβολή πληροφοριακών στοιχείων της 15ης Μαΐου 1998.

(114) Με βάση τα προεκτεθέντα, το επιχείρημα της CFO ότι ήταν αδύνατο να καθορίσει τη θέση που θα καταλάμβαναν οι κάτοχοι των «τυφλών» εισιτηρίων μετά τη γνωστοποίηση της ταυτότητας των αντιπάλων ομάδων, καθώς επίσης ο ισχυρισμός της ότι οι ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν για τις πωλήσεις του 1998 δεν μπορούν να συγκριθούν με τις ρυθμίσεις που είχαν θεσπισθεί παλαιότερα ουδεμία σημασία έχουν για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης (βλέπε την παράγραφο 111).

Η. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

(115) Η CFO κατείχε δεσπόζουσα θέση στις υπό εξέταση αγορές και καθόρισε η ίδια τους όρους υπό τους οποίους οι καταναλωτές σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο μπορούσαν να αγοράσουν δεσμίδες Pass France 98 και μεμονωμένα εισιτήρια κατά το 1996 και 1997. Κατά συνέπεια, η δεσπόζουσα θέση της CFO εκτεινόταν τουλάχιστον στο σύνολο του ΕΟΧ δηλαδή σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 82 της συνθήκης.

Θ. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

(116) Προκειμένου για τις πωλήσεις εισιτηρίων στις υπό εξέταση αγορές προϊόντος, η CFO επέβαλε στο καταναλωτικό κοινό τέτοιους όρους για την αγορά των εισιτηρίων ώστε να αποκλεισθεί η πρόσβαση της συντριπτικής πλειονότητας των καταναλωτών που διέμεναν εκτός Γαλλίας στις υπόψη αγορές. Κατά συνέπεια, η απαίτηση να δηλώνεται διεύθυνση στη Γαλλία για τις πωλήσεις δεσμίδων Pass France 98 και μεμονωμένων εισιτηρίων κατά το 1996 και 1997 επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

Επιχειρηματολογία της CFO αναφορικά με τις συνέπειες για τις συναλλαγές

(117) Τα επιχειρήματα που προβάλλει η CFO αναφορικά με τις συνέπειες της συμπεριφοράς της για τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών εξετάζονται πιο πάνω, στις παραγράφους 78-83.

Ι. Η ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ 11ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1997

(118) Στην απάντησή της προς την κοινοποίηση αιτιάσεων, η CFO υποστηρίζει ότι οι γενικές ρυθμίσεις που θα ίσχυαν για τη διάθεση των εισιτηρίων εξηγήθηκαν στην Επιτροπή κατά τον χρόνο της κοινοποίησης, δηλαδή τον Ιούνιο του 1997, και ότι ως εκ τούτου οι όποιες αιτιάσεις σχετικά με τις ρυθμίσεις αυτές έπρεπε να είχαν διατυπωθεί από τότε. Η CFO ισχυρίζεται ακόμη ότι, καθώς η Επιτροπή δεν διατύπωσε καμία αιτίαση, δικαιούτο να συμπεράνει ότι οι γενικές ρυθμίσεις πώλησης των εισιτηρίων βρίσκονταν σε αρμονία με την κοινοτική νομοθεσία. Η CFO θεωρεί επομένως ότι η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει διαδικασία εναντίον της στοιχειοθετεί παράβαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, όπως αυτή έχει διατυπωθεί από το Δικαστήριο.

(119) Η Επιτροπή απορρίπτει τους ισχυρισμούς της CFO σχετικά με το θέμα αυτό. Η Επιτροπή παραδέχεται μεν ότι στην κοινοποίηση η CFO εξηγούσε τους τρόπους με τους οποίους θα γινόταν η πώληση των εισιτηρίων από τα διάφορα επισήμως εξουσιοδοτημένα δίκτυα διανομής, αλλά επισημαίνει ότι στην κοινοποίηση δεν γινόταν καθόλου λόγος για την απαίτηση της δήλωσης ταχυδρομικής διεύθυνσης στη Γαλλία από τους καταναλωτές που ενδιαφέρονταν να αγοράσουν εισιτήρια από τη CFO κατά το 1996 και 1997 ([13]). Μάλιστα, η CFO πληροφορούσε επίσημα την Επιτροπή ότι οι δεσμίδες Pass France 98, αν και προορίζονταν κυρίως να πουληθούν σε ποδοσφαιρόφιλους και στο τοπικό και περιφερειακό κοινό, στην πραγματικότητα θα ήταν δυνατό να αγορασθούν από τον καθένα ([14]).

(120) Εξάλλου, μία επιχείρηση η οποία κοινοποιεί συγκεκριμένες συμφωνίες και ρυθμίσεις δεν νομιμοποιείται, για λόγους αρχής, να υποστηρίξει σε μεταγενέστερη φάση ότι είχε δικαίωμα να θεωρήσει συνάδουσες με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας συμφωνίες και ρυθμίσεις που δεν περιλαμβάνονταν στην κοινοποίηση αλλά που μπορούσαν να είχαν γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή κατά τον χρόνο της κοινοποίησης. Η κοινοποίηση της CFO αφορούσε αποκλειστικά και μόνο τις ρυθμίσεις που σχετίζονταν με το προτεινόμενο σύστημα επιλογής των ταξιδιωτικών πρακτορείων που θα εξουσιοδοτούνταν να πουλήσουν εισιτήρια για τους αγώνες του τελικού γύρου στην Ευρώπη. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ήταν νομικώς υποχρεωμένη να εξετάσει τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις και μόνο και δεν είναι δυνατό να κατηγορηθεί εκ των υστέρων για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία αναφορικά με άλλες ρυθμίσεις οι οποίες δεν ετέθησαν επισήμως στην κρίση της.

ΙΙΙ. **ΠΡΟΣΤΙΜΑ**

(121) Σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού αριθ. 17, η Επιτροπή δύναται, με απόφασή της, να επιβάλει πρόστιμο σε μία επιχείρηση η οποία, είτε δολίως είτε από αμέλεια, παραβαίνει το άρθρο 82 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Το πρόστιμο μπορεί να κυμαίνεται από τα 1 000 μέχρι το 1 εκατομμύριο ευρώ. Είναι δυνατή η επιβολή και μεγαλύτερου προστίμου, αλλά τότε το πρόστιμο δεν πρέπει να υπερβαίνει το 10 % του κύκλου εργασιών της επιχείρισης κατά την προηγούμενη χρήση.

([13]) Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι κατά τον χρόνο της κοινοποίησης η CFO είχε ήδη πουλήσει το σύνολο των δεσμίδων Pass France 98 στο καταναλωτικό κοινό με βάση τις επίμαχες ρυθμίσεις.

([14]) Βλέπε σημείο 4.1(ii) της κοινοποίησης της CFO της 11ης Ιουνίου 1997.

(122) Η καταχρηστική συμπεριφορά που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης είχε ως αποτέλεσμα να υποστούν δυσμενή μεταχείριση οι καταναλωτές οι οποίοι δεν ήταν σε θέση να δηλώσουν διεύθυνση στη Γαλλία. Συνεπώς, η συμπεριφορά αυτή ισοδυναμεί εμμέσως με διακριτική μεταχείριση με βάση την ιθαγένεια, δεδομένου ότι η CFO περιόρισε τεχνητώς και κατά το μεγαλύτερο μέρος τις πωλήσεις εισιτηρίων στους κατοίκους ενός μόνο κράτους μέλους. Πρόκειται για συμπεριφορά η οποία στοιχειοθετεί παράβαση θεμελιωδών αρχών της κοινοτικής έννομης τάξης.

(123) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν από τη CFO για τη διάθεση των εισιτηρίων ήταν παρόμοιες με εκείνες που ίσχυσαν και για τον τελικό γύρο παλαιότερων διοργανώσεων του Παγκόσμιου Κυπέλλου. Τα ερωτήματα που ανακύπτουν εν προκειμένω αναφορικά με την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού είναι τόσο εξειδικευμένα ώστε να μην είναι ευχερής η εξαγωγή συμπερασμάτων με βάση τις παλαιότερες αποφάσεις της Επιτροπής ή τη νομολογία του Δικαστηρίου. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, τον καιρό εκείνο, η CFO δεν γνώριζε ότι οι ρυθμίσεις που εφάρμοσε για την πώληση των εισιηρίων κατά το 1996 και 1997 έρχονταν σε αντίθεση με την κοινοτική νομοθεσία.

(124) Η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης ότι η CFO έλαβε θετικά μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει, στο βαθμό που η ίδια έκρινε αναγκαίο, ότι οι ρυθμίσεις που θα εφαρμόζονταν για τη διάθεση των εισιτηρίων των αγώνων του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου του 1998 θα συμβάδιζαν με την κοινοτική και την εθνική νομοθεσία. Για το σκοπό αυτό, η CFO πραγματοποίησε επίσημες και ανεπίσημες επαφές τόσο με την Επιτροπή, όσο και με τις γαλλικές αρχές ανταγωνισμού. Η Επιτροπή λαμβάνει επίσης υπόψη την απόφαση της CFO, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, να τροποποιήσει τις ρυθμίσεις αυτές ούτως ώστε οι καταναλωτές σε ολόκληρο τον ΕΟΧ να μπορέσουν κατά το 1998 να προβούν στην κράτηση 175 500 μεμονωμένων εισιτηρίων, απευθυνόμενοι απευθείας στη CFO.

(125) Η Επιτροπή, σε περίπτωση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης από επιχείρηση, επιβάλλει πρόστιμο το ύψος του οποίου καθορίζεται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και την διάρκεια της παράβασης. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των παραπάνω επιχειρημάτων, η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να επιβάλει συμβολικό μόνο πρόστιμο στη CFO, ύψους 1 000 ευρώ. Πάντως, το γεγονός αυτό δεν προδικάζει τη μελλοντική πολιτική της για ανάλογες περιπτώσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η Comité français d'organisation de la Coupe du monde de football 1998 (CFO) παραβίασε το άρθρο 82 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 54 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ διότι κατά το 1996 και 1997 εφάρμοσε άνισες ρυθμίσεις για την πώληση στο καταναλωτικό κοινό εισιτηρίων για τους αγώνες του τελικού γύρου του Παγκόσμιου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου. Οι εν λόγω ρυθμίσεις περιελάμβαναν την επιβολή αθέμιτων συναλλακτικών όρων στους εκτός Γαλλίας καταναλωτές, με αποτέλεσμα να περιορισθεί επί ζημία τους η αγορά, η οποία συνίστατο στην πώληση 393 200 εισιτηρίων υπό μορφή δεσμίδων Pass France 98 και 181 000 εισιτηρίων για τον εναρκτήριο αγώνα, τους προημιτελικούς και ημιτελικούς, τον μικρό και τον μεγάλο τελικό.

Άρθρο 2

Για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1, η CFO καλείται να καταβάλει 1 000 ευρώ ως πρόστιμο.

Άρθρο 3

Το πρόστιμο πρέπει να καταβληθεί σε ευρώ, εντός τριμήνου από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, στον ακόλουθο λογαριασμό:

Αριθ. λογαριασμού 310-0933000-43
Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Banque Bruxelles-Lambert
Agence Européenne
Rond Point Schuman/Schumanplein 5
B-1040 Βρυξέλλες.

Μετά την παρέλευση τριμήνου, οφείλεται αυτοδικαίως τόκος. Το επιτόκιο είναι αυτό που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τις συναλλαγές της στις συμφωνίες επαναγοράς την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μήνα κατά τον οποίο εξεδόθη η παρούσα απόφαση, προσαυξημένο κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην:

Comité français d'organisation de la Coupe du monde de football 1998 (CFO)
23-25, rue de Berri
F-75008 Paris.

Η παρούσα απόφαση είναι εκτελεστέα σύμφωνα με το άρθρο 256 της συνθήκης ΕΚ.

Βρυξέλλες, 20 Ιουλίου 1999.

Για την Επιτροπή
Karel VAN MIERT
Μέλος της Επιτροπής